БЯСПРЫКЛАДНЫ Ў ГІСТОРЫІ ПАЛЁТ!

Савецкі касманаўт Герман Цітоў на караблі „Усход-2“ зрабіў 17 абаротаў вакол Зямлі і праляцеў звыш 700 тысяч кіламетраў. Свет апладзіруе герою.

ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР.

№ 62 (1596) | Аўторак, 8 жніўня 1961 года | Цана 4 кап.

Касманаўт Г. С. ЦІТОЎ

Герман Сцяпанавіч Цітоў нарадзіўся ў 1935 годзе ў сяле Верхняе Жыліна, Касіхінскага раёна, Алтайскага края, у сям'і настаўніка сярэдняй школы. Па нацыянальнасці — рускі. У 1943 годзе ён паступіў у пачатковую школу пры калгасе «Майская раніца» Касіхінскага раёна, куды маці пераехала ў пачатку вайны.

У 1950 годзе ён скончыў сямігадовую школу сяла Палкоўнікава, Касіхінскага раёна, а затым Налабіхінскую сярэднюю школу гэтага ж раёна.

Г. С. Цітоў у 1949 годзе ўступіў у ВЛКСМ.

У 1957 годзе ён закончыў ваенна-авіяцыйнае вучылішча лётчыкаў па першаму разраду, здаўшы экзамены па тэхніцы пілаціравання на «выдатна».

Пасля заканчэння вучылішча Г. С. Цітоў быў накіраваны для праходжання службы ў Ленінградскую ваенную акругу. За поспехі ў вучэбна-баявой і палітычнай падрыхтоўцы і прыкладную воінскую дысцыпліну Ленінградскі абком ВЛКСМ узнагародзіў яго дзвюма граматамі.

Тав. Цітоў — кандыдат у члены КПСС.

Ён жанаты. Яго жонка — Тамара Васільеўна, 1937 года нараджэння.

Бацька — Сцяпан Паўлавіч, 1910 года нараджэння, выкладаў рускую мову і літаратуру, а потым нямецкую мову ў сямігадовай школе сяла Палкоўнікава, Алтайскага края. З 1961 года знаходзіцца на пенсіі. Маці — Аляксандра Міхайлаўна, 1914 года нараджэння.

ПАВЕДАМЛЕННЕ ТАСС

6 жніўня 1961 года ў 9 гадзін маскоўскага часу ў Савецкім Саюзе зроблен новы запуск на арбіту спадарожніка Зямлі касмічнага карабля «Усход-2».

Карабель «Усход-2» пілатуецца грамадзянінам Савецкага Саюза лётчыкам-касманаўтам маёрам таварышам Цітовым Германам Сцяпанавічам.

Задачамі палёту з'яўляюцца:

— даследаванне ўплыву на чалавечы арганізм працяглага палёту па арбіце і спуску пасля на паверхню Зямлі;

— даследаванне працаздольнасці чалавека пры працяглым знаходжанні ва ўмовах бязважкасці.

Па папярэдніх дадзеных, карабель-спадарожнік выведзен на арбіту, блізкую да разліковай, з параметрамі:

— мінімальнае аддаленне ад паверхні Зямлі (у перыгеі) роўна 178 кіламетрам;

— максімальнае аддаленне (у апагеі) складае 257 кіламетраў;

— вугал нахілу арбіты да экватара 64 градусы 56 мінут.

Пачатковы перыяд абарачэння карабля-спадарожніка складае 88,6 мінуты. Вага касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-2», без уліку вагі апошняй ступені ракеты-носьбіта, складае 4.731 кілаграм.

З лётчыкам-касманаўтам тав. Цітовым устаноўлена і падтрымліваецца двухбаковая радыёсувязь.

Лётчык-касманаўт вядзе свае перадачы на частотах 15,765 мегагерц, 20,006 мегагерц, 143,625 мегагерц.

На борце карабля ўстаноўлен таксама перадатчык «Сігнал», які працуе на частаце 19,995 мегагерц.

Бартавыя сістэмы, якія забяспечваюць жыццядзейнасць лётчыка-касманаўта, функцыяніруюць нармальна.

Самаадчуванне лётчыка-касманаўта таварыша Цітова Германа Сцяпанавіча добрае.

Палёт савецкага касмічнага карабля, якім кіруе чалавек, праходзіць паспяхова.

* * *

Палёт савецкага касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-2» з касманаўтам таварышам Цітовым на борце праходзіць паспяхова, у адпаведнасці з праграмай. У сучасны момант касмічны карабель-спадарожнік робіць трэці абарот вакол Зямлі. З касманаўтам падтрымліваецца двухбаковая радыёсувязь на кароткіх і ультракароткіх хвалях.

Прынятыя тэлевізійныя адлюстраванні касманаўта, тэлеметрычная інфармацыя аб яго стане і аб кліматычных умовах у кабіне карабля-спадарожніка сведчаць аб нармальным праходжанні палёту касманаўта. Адчуванне таварыша Цітова выдатнае. Палётнае заданне выконваецца касманаўтам маёрам Цітовым у адпаведнасці з праграмай. Палёт у космасе працягваецца.

* * *

На другім абароце вакол Зямлі касманаўт маёр Цітоў з борта касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-2» перадаў рад паведамленняў, якія сведчаць аб тым, што палёт праходзіць паспяхова.

Канструкцыя карабля-спадарожніка і яго абсталяванне працуюць нармальна.

Самаадчуванне таварыша Цітова вельмі добрае.

Двухбаковая радыётэлефонная сувязь з касманаўтам на ультракароткіх і кароткіх хвалях праходзіць добра.

Па тэлевізійных лініях з Зямлі вядзецца назіранне за касманаўтам і яго работай з прыборамі.

Пралятаючы над Афрыкай, маёр Цітоў з борта карабля-спадарожніка «Усход-2» перадаў прывітанне народам Афрыкі.

Тэлеметрычнымі вымярэннямі вядзецца кантроль за станам касманаўта і за работай абсталявання карабля. Па паказаннях прыбораў, стан касманаўта добры, частата пульса 88 удараў у мінуту, частата дыхання 15—18 у мінуту. Унутры кабіны падтрымліваюцца нармальныя ўмовы для жыццядзейнасці.

У 11 гадзін 48 мінут (маскоўскі час) карабель-спадарожнік «Усход-2» закончыў другі абарот вакол Зямлі і пачаў трэці абарот.

У 15 гадзін па маскоўскаму часу савецкі касмічны карабель-спадарожнік «Усход-2» закончыў свой чацвёрты абарот вакол Зямлі.

У час трэцяга абароту, пралятаючы над Еўропай, маёр Цітоў перадаў з борта карабля-спадарожніка прывітанне народам Савецкага Саюза і Еўропы.

У канцы трэцяга вітка, з 12 гадзін 30 мінут да 13 гадзін, таварыш Цітоў абедаў. Абед касманаўта складаўся з трох страў. У канцы абеда касманаўт перадаў: «Паабедаў, самаадчуванне вельмі добрае».

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ПЕРШЫ РАПАРТ РАДЗІМЕ

Пралятаючы над тэрыторыяй Савецкага Саюза ў 10 гадзін 38 мінут маскоўскага часу, лётчык-касманаўт тав. Цітоў Герман Сцяпанавіч перадаў прывітанне Цэнтральнаму Камітэту КПСС, Савецкаму ўраду і асабіста Мікіту Сяргеевічу Хрушчову:

МАСКВА, КРЭМЛЬ

Дакладваю з борта савецкага касмічнага карабля «Усход-2» ЦК КПСС, Савецкаму ўраду і асабіста Мікіту Сяргеевічу Хрушчову: палёт савецкага касмічнага карабля «Усход-2» праходзіць паспяхова. Усе сістэмы карабля функцыяніруюць нармальна. Самаадчуванне добрае. Прашу перадаць сардэчнае прывітанне ўсяму савецкаму народу.

Касманаўт ЦІТОЎ.

Борт касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-2»

Таварышу Г. С. ЦІТОВУ

Дарагі Герман Сцяпанавіч!

Толькі што атрымаў Вашу тэлеграму з борта касмічнага карабля-спадарожніка „Усход-2“.

Усе савецкія людзі бясконца рады паспяховаму палёту, ганарацца Вамі. Сардэчна віншую Вас, вернага сына нашай Радзімы, слаўнай Камуністычнай партыі. Чакаем Вашага вяртання на Зямлю.

Абдымаю. *М. ХРУШЧОЎ.*

6 жніўня 1961 года

ДА КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ І НАРОДАЎ САВЕЦКАГА САЮЗА!

ДА НАРОДАЎ І ЎРАДАЎ УСІХ КРАІН!

ДА ЎСЯГО ПРАГРЭСІЎНАГА ЧАЛАВЕЦТВА!

Зварот Цэнтральнага Камітэта КПСС, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і ўрада Савецкага Саюза

Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР, урад Савецкага Саюза з вялікай радасцю паведамляюць аб новай бяспрыкладнай перамозе савецкай навукі і тэхнікі — паспяховым палёце другога касмічнага карабля з чалавекам на борце.

6 жніўня 1961 года ў 9 гадзін па маскоўскаму часу магутнай савецкай ракетай на арбіту вакол Зямлі быў выведзены новы касмічны карабель-спадарожнік «Усход-2», пілатуемы лётчыкам-касманаўтам — грамадзянінам Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, камуністам, маёрам таварышам Цітовым Германам Сцяпанавічам.

Таварыш Цітоў паспяхова зрабіў 25-гадзінны палёт вакол Зямлі і пасля выканання намечанай праграмы паспяхова прызямліўся на тэрыторыі нашай Радзімы — Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Савецкі касмічны карабель-спадарожнік «Усход-2», кіруемы таварышам Цітовым, абляцеў больш як 17 разоў вакол зямнога шара, пераадолеўшы адлегласць звыш 700 тысяч кіламетраў, гэта значыць амаль роўную падвоенай адлегласці ад Зямлі да Месяца.

У гэтым подзвігу адлюстраваны новыя велізарныя дасягненні Савецкага Саюза, нашай навукі і тэхнікі, усёй народнай гаспадаркі — вялікія перавагі самага перадавога ў свеце сацыялістычнага грамадскага ладу.

Усе народы зямнога шара з велізарным натхненнем і захапленнем адзначылі першы палёт савецкага чалавека ў касмічную прастору. Выдатны палёт новага савецкага касманаўта паказвае, што недалёкі той час, калі касмічныя караблі, кіруемыя чалавекам, пракладуць міжпланетныя трасы да Месяца, Марса, Венеры. Перад чалавецтвам адкрываюцца шырокія перспектывы пакарэння касмічнай прасторы, палётаў да планет сонечнай сістэмы.

З пачуццём законнага гонару Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і ўрад Савецкага Саюза адзначаюць, што наша краіна, краіна перамогшага сацыялізма, упэўнена ідзе ў авангардзе чалавецтва ў справе выкарыстання дасягненняў навукі і тэхнікі на карысць народаў свету.

Другі касмічны палёт савецкага чалавека вакол Зямлі — гэта новае яркае пацвярджэнне вялікай магутнасці народа, які пабудаваў сацыялізм. Нашы дасягненні ў асваенні космасу не з'яўляюцца выпадковымі, яны адлюстроўваюць заканамернае шэсце пераможнага камунізма. Камунізм нястрымна ідзе ўперад. І няма такой сілы ў свеце, якая магла б перашкодзіць няўхільнаму руху чалавецтва да сваёй светлай будучыні.

Ворагі міру раздуваюць ваенную істэрыю. Гэтай істэрыі мы проціпастаўляем нашы велічныя планы камуністычнага будаўніцтва, нашу цвёрдую ўпэўненасць у сваіх сілах, у правільнасці шляху, указанага марксісцка-ленінскай навукай.

Усім людзям на зямлі вядомы планы і мэты нашай краіны. Яны выказаны ў праекце ўносімай на разгляд XXII з'езда КПСС новай Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза — праграмы пабудовы камуністычнага грамадства. Камунізм выконвае гістарычную місію пазбаўлення ўсіх людзей ад сацыяльнай няроўнасці, ад усіх форм прыгнечання і эксплуатацыі, ад жахаў вайны і ўсталёўвае на зямлі мір, працу, свабоду, роўнасць і шчасце ўсіх народаў.

Усё ў імя чалавека! Усё на карысць чалавека! — вось наша вышэйшая мэта.

Касмічныя палёты савецкіх людзей знамянуюць сабой непахісную волю, непахіснае жаданне ўсяго савецкага народа да трывалага міру на ўсёй зямлі. Нашы дасягненні ў даследаванні космасу мы ставім на службу міру, навуковаму прагрэсу, на карысць усіх людзей нашай планеты.

Савецкі народ цвёрда верыць, што справа міру пераможа ва ўсім свеце. Мір пераможа, калі народы ўсіх краін будуць самаададана змагацца за яго ўмацаванне.

Мы заклікаем урады ўсіх краін, усіх людзей, незалежна ад расавай і нацыянальнай, ад сацыяльнай прыналежнасці і рэлігійных перакананняў, прыкласці ўсе сілы для забеспячэння трывалага міру на ўсёй зямлі.

Новая слаўная перамога нашай Радзімы натхняе ўсіх савецкіх людзей на яшчэ большыя подзвігі ў будаўніцтве камунізма!

Наперад да вялікіх перамог у імя міру, усеагульнага шчасця і прагрэсу чалавецтва!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА | ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР | САВЕТ МІНІСТРАЎ САЮЗА ССР

Усім вучоным, канструктарам, інжынерам, тэхнікам, рабочым, усім калектывам і арганізацыям, якія прымалі ўдзел у паспяховым ажыццяўленні новага касмічнага палёту чалавека на караблі-спадарожніку „Усход-2“

Савецкаму касманаўту, які ажыццявіў 25-гадзінны палёт, таварышу Цітову Г.С.

Дарагія таварышы!

Сябры-суайчыннікі!

6 жніўня 1961 года наша Радзіма—Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік паспяхова ажыццявіла новы смелы крок на шляху асваення касмічнай прасторы.

На савецкім касмічным караблі-спадарожніку «Усход-2» лётчык-касманаўт, гераічны сын Камуністычнай партыі таварыш ЦІТОЎ Г. С. здзейсніў 25-гадзінны палёт у космасе, абляцеўшы нашу планету больш як 17 разоў.

Гэта велізарнейшая перамога нашай навукі і тэхнікі, яскравае праяўленне творчага генія савецкага народа, які ўпэўнена ідзе па шляху пабудовы камуністычнага грамадства.

Толькі народ, натхнёны вялікай праграмай пабудовы камунізма, кіруемы сваёй роднай Камуністычнай партыяй, здольны за такія кароткія тэрміны здзяйсняць подзвігі, аб якіх на працягу многіх стагоддзяў марылі лепшыя прадстаўнікі рускай і сусветнай навукі.

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР ад імя нашай слаўнай Камуністычнай партыі, Савецкага ўрада, усіх народаў Савецкага Саюза горача віншуе вучоных, канструктараў, тэхнікаў, рабочых, усе калектывы і арганізацыі, якія прымалі ўдзел у стварэнні і падрыхтоўцы касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-2» і паспяховым ажыццяўленні касмічнага палёту, з новай вялікай перамогай розуму і працы савецкага чалавека.

Ад усяго сэрца віншуем вас, дарагі наш таварыш Герман Сцяпанавіч Цітоў, з вялікім подзвігам — новым выдатным палётам у касмічную прастору.

Слава савецкім вучоным, канструктарам, інжынерам, тэхнікам і рабочым — пакарыцелям космасу!

Слава нашаму народу — народу-творцу, народу-пераможцу, які пракладвае пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі шлях да светлай будучыні ўсяго чалавецтва — камунізма!

Няхай жыве слаўная Камуністычная партыя Савецкага Саюза — натхніцель і арганізатар усіх перамог савецкага народа!

Няхай жыве камунізм!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КПСС | ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР | САВЕТ МІНІСТРАЎ САЮЗА ССР

Таварышу М. С. ХРУШЧОВУ

Касманаўт маёр Г. С. Цітоў, пралятаючы над Масквой, на прывітальную тэлеграму М. С. Хрушчова адказаў:

Перадайце вялікую падзяку Мікіту Сяргеевічу Хрушчову за яго бацькоўскі клопат. Вялікае дзякуй! Вялікае дзякуй!

Я абавязкова выканаю заданне партыі і ўрада па праграме палёту поўнасцю.

Усё ідзе выдатна. На борце парадак. Так і перадайце Мікіту Сяргеевічу.

6 жніўня 1961 года — **Касманаўт маёр ЦІТОЎ.**

Таварышу Г. С. ЦІТОВУ

Дарагі Герман Сцяпанавіч!

Я шчаслівы горача павіншаваць Вас з выдатным гістарычным подзвігам — 25-гадзінным касмічным палётам на караблі-спадарожніку „Усход-2"

Увесь савецкі народ, усё прагрэсіўнае чалавецтва будуць помніць у вяках Ваш подзвіг, як прыклад мужнасці і адвагі ў імя служэння чалавецтву.

Ваш гераічны подзвіг яшчэ раз паказаў, на што здольны савецкі чалавек, выхаваны Камуністычнай партыяй.

Ад усяго сэрца віншую Вас са шчаслівым вяртаннем з касмічнага падарожжа ў гарачыя абдымкі сваёй Радзімы.

Да хуткай сустрэчы ў Маскве.

7 жніўня 1961 года — ***М. ХРУШЧОЎ.***

З ПЕРАМОГАЙ!

Я сягоння вясёлую песню пяю,
Мая песня ад сэрца самога.
Слаўлю я дарагую Радзіму сваю
І віншую яе з Перамогай.

Ты здзівіла, Радзіма, планету ізноў
Небывалым ніколі 'шчэ дзівам.
Прыляцеў сёння з космасу Герман Цітоў,
Завяршыўшы палёт свой шчаслівы.

Гэта светлая ява, не казка, не сон,
Гэта подзвіг, што жыць будзе вечна.
Касманаўту шлю нізкі, сардэчны паклон
Ад лясоў беларускіх і рэчак.

Слаўлю Партыі мудрасць і зоры Крамля,
Слаўлю Ленінскі сцяг наш барвовы.
Расцвітай жа, савецкая наша зямля,
Буйным шчасцем і радасцю новай.

Анатоль АСТРЭЙКА.

ПЛАНЕТА СЛУХАЕ ГЕРОЯ

«Палёт праходзіць паспяхова», —
з-пад зор нясецца на Зямлю.
Планета слухае Цітова
і апладзіруе яму,
яго імкліваму «Усходу»,
яго крылатаму народу,
яго Радзіме, што да мэты
вялікай, сонечнай ідзе,
і той Праграме, што планету
да Камунізма прывядзе.

Рыгор ХАЦКЕВІЧ.

ПАВЕДАМЛЕННЕ ТАСС

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У час чацвёртага вітка карабель-спадарожнік праляцеў над Мадрыдам, Парыжам, Капенгагенам, Ленінградам, Улан-Удэ, Шанхаем, Сіднеем. У пачатку чацвёртага вітка, у адпаведнасці з праграмай палёту, у касманаўта быў гадзінны адпачынак. Пасля адпачынку касманаўт правёў фіззарадку і распачаў далейшае выкананне работ, прадугледжаных палётным заданнем.

У канцы абароту, знаходзячыся над Паўднёвай Амерыкай, маёр Цітоў перадаў прывітанне народам Паўднёвай Амерыкі.

У дакладах, перададзеных з борта карабля-спадарожніка «Усход-2», маёр Цітоў паведамляе аб безадмоўным функцыянiраванні ўсёй апаратуры, устаноўленай на караблі. На працягу гадзіны маёр Цітоў праводзіў выпрабаванні сістэмы ручнога кіравання караблём-спадарожнікам.

Пасля заканчэння выпрабаванняў ён далажыў аб добрай кіруемасці карабля-спадарожніка пры манеўрыраванні з дапамогаю ручнога кіравання.

* * *

За сем гадзін палёту вакол зямнога шара савецкі касмічны карабель «Усход-2» праляцеў 200 тысяч 400 кіламетраў.

Пры палёце над тэрыторыяй Савецкага Саюза па радыётэлевізійнай сістэме паступалі адлюстраванні, якія паказвалі спакойны, з усмешкаю твар савецкага касманаўта; па шматканальнай радыётэлеметрычнай сістэме працягвала паступаць багатая інфармацыя навуковага характару, а таксама падрабязныя дадзеныя аб функцыяніраванні сістэм карабля-спадарожніка «Усход-2».

Пралятаючы над Гуанчжоу, маёр Цітоў перадаў прывітанне народам Азіі, а пралятаючы над Мельбурнам, перадаў прывітанне народу Аўстраліі.

За восем з палавінаю гадзін палёту касмічны карабель «Усход-2» праляцеў 238 тысяч 400 кіламетраў і ў 17 гадзін 42 мінуты завяршыў шосты абарот вакол Зямлі. У 16 гадзін 31 мінуту касманаўт Герман Сцяпанавіч Цітоў паведаміў: «Самаадчуванне добрае, усё ў парадку». У 16 гадзін 37 мінут таварыш Цітоў зноў пацвердзіў сваё добрае самаадчуванне і перадаў паказанні бартавых прыбораў. У 16 гадзін 48 мінут ён паведаміў: «Ціск у кабіне пастаянны. Вільготнасць — 70 працэнтаў, тэмпература 20 градусаў. Поўны камфорт!» У 16 гадзін 55 мінут на борт касмічнага карабля «Усход-2» касманаўту таварышу Цітову была перададзена радыёграма ад лётчыка-касманаўта СССР Юрыя Аляксеевіча Гагарына: «Дарагі Герман! Усім сэрцам з табою. Абдымаю цябе, дружа. Моцна цалую. З хваляваннем сачу за тваім палётам, упэўнены ў паспяховым завяршэнні твайго палёту, які яшчэ раз уславіць нашу вялікую Радзіму, наш савецкі народ. Да хуткага спаткання.

Твой Юрый Гагарын».

Таварыш Цітоў пацвердзіў атрыманне прывітання таварыша Гагарына і выказаў яму сардэчную, сяброўскую падзяку.

Усё абсталяванне касмічнага карабля працуе нармальна. Самаадчуванне касманаўта па-ранейшаму вельмі добрае, настрой бадзёры. Працаздольнасць захоўваецца поўнасцю.

У 17 гадзін касманаўт павячэраў. У 17 гадзін 42 мінуты касмічны карабель «Усход-2» пачаў сёмы абарот вакол Зямлі.

* * *

Працягваючы касмічны палёт на караблі «Усход-2», Герман Сцяпанавіч Цітоў да 18 гадзін 00 мінут шосты раз абляцеў Зямлю. Касманаўт зноў уключыў ручное кіраванне, і карабель паслухмяна следаваў за рухам рукі пілота.

Касманаўт па-ранейшаму адчувае сябе вельмі добра. Усё бартавое абсталяванне дзейнічае безадмоўна. Рух карабля адбываецца ў поўнай адпаведнасці з зададзенай праграмай.

У 18 гадзін 15 мінут маскоўскага часу касманаўт Герман Сцяпанавіч Цітоў, пралятаючы над Масквою, паведаміў:

«Дарагія масквічы! У кабіне ўсё па-ранейшаму. Ціск нармальны, выдатны ціск. Вільготнасць 70 працэнтаў. Тэмпература 18 градусаў Цэльсія. Паўнейшы камфорт. Паўнейшы камфорт. Вам гэтага жадаць толькі застаецца. Усё ідзе добра. Усё ідзе выдатна. Прашу перадаць дарагім масквічам спакойнай ночы. Я зараз кладуся спаць. Як хочаце вы, а я кладуся спаць».

Да 23 гадзін 45 хвілін карабель-спадарожнік «Усход-2» зрабіў дзесяць абаротаў вакол Зямлі і праляцеў 410 тысяч кіламетраў, што больш адлегласці да Месяца.

* * *

Савецкі касмічны карабель-спадарожнік «Усход-2», пілатуемы касманаўтам маёрам Цітовым Германам Сцяпанавічам, зрабіў больш чым 17 абаротаў вакол зямнога шара на працягу дваццаці пяці гадзін васемнаццаці мінут і праляцеў звыш сямісот тысяч кіламетраў.

У сувязі з паспяховым завяршэннем праграмы навуковых даследаванняў у адпаведнасці з зацверджаным пілотным заданнем была зроблена пасадка карабля-спадарожніка «Усохд-2» у зададзеным раёне Савецкага Саюза, паблізу гістарычнага месца пасадкі карабля-спадарожніка «Усход-1» 12 красавіка 1961 года з пілотам-касманаўтам маёрам Юрыем Аляксеевічам Гагарыным.

Таварыш Г. С. Цітоў здаровы і адчувае сябе выдатна. Бяспрыкладны ў гісторыі чалавецтва працяглы касмічны палёт савецкага касманаўта паспяхова завершан. Атрыманыя вынікі даследаванняў адкрываюць шырокія перспектывы далейшага развіцця касмічных палётаў чалавека.

Слова пісьменніка — зброя народа

Васіль БУРНОСАЎ.

Яшчэ не ўціхамірыліся гарачыя спрэчкі паміж прадстаўнікамі дакладных навук — фізікі, хіміі і людзьмі, якія любяць кнігу, па праблеме, ці патрэбна стваральнікам і членам камуністычнага грамадства мастацкая літаратура. На гэтае пытанне дадзены самы аргументаваны, самы аўтарытэтны адказ. У праекце новай Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза запісана: «Савецкая літаратура і мастацтва, прасякнутыя аптымізмам і жыццесцвярджальнымі камуністычнымі ідэямі, адыгрываюць вялікую ідэйна-выхаваўчую ролю, развіваюць у савецкім чалавеку якасці будаўніка новага свету. Яны заклiканы служыць крыніцай радасці і натхнення для мільёнаў людзей, выражаць іх волю, пачуцці і думкі, служыць сродкам іх ідэйнага ўзбагачэння і маральнага выхавання».

Цяжка вызначыць больш ясна і акрэслена дзейсную, актыўную, рэвалюцыйна-пераўтваральную і гуманную ролю творчасці пісьменніка і мастака, іх месца ў барацьбе за шчасце народа. Літаратура — крыніца радасці і натхнення, люстра духоўнага жыцця эпохі. Яна — баявая зброя ў барацьбе за ўсталяванне маральных якасцей членаў камуністычнага грамадства, за перамогу высакародных прынцыпаў, што сфармуляваны ў маральным кодэксе будаўніка камунізма.

Як у кроплі чыстай вады адлюстроўваецца сонечны прамень, так і наш сучаснік будзе ва ўсім сваім абліччы і характары адлюстроўвацца ў святле прынцыпаў маральнага кодэкса новага чалавека. Наколькі моцная твая адданасць справе камунізма, Радзіме? Як ты клапоцішся аб захаванні, памнажэнні грамадскага багацця? Ці да спадобы табе найгуманнейшы тэзіс: «чалавек чалавеку — друг, таварыш і брат»? Наколькі ты праўдзівы, сумленны і сціплы ў грамадскім і асабістым жыцці? Ці не жывуць у тваёй душы ноткі фальшывай прымаўкі «Мая хата з краю»? Ці хопіць у гэтай душы агню, каб узгарэцца супраць несправядлівасці, ашуканства, дармаедства?

Партыя лічыць, што выхаванне ўсіх працоўных у духу высокай ідэйнасці і адданасці камунізму, камуністычных адносін да працы і грамадскай гаспадаркі, поўнае пераадоленне буржуазных перажыткаў у поглядах і норавах людзей, усебаковае, гарманічнае развіццё асобы — гэта галоўнае ў ідэалагічнай рабоце на сучасным этапе.

Яшчэ тады, калі толькі што ўзыходзілі першыя парасткі савецкай многанацыянальнай літаратуры, напярэдадні сацыялістычнай рэвалюцыі, Ленін вучыў, што мастацкая літаратура павінна служыць справе барацьбы мільённых мас за іх свабоду, што гэтая літаратура будзе няспынна ўзбагачацца рэвалюцыйным вопытам рабочага класа, Камуністычнай партыі. Партыя Леніна, яе Цэнтральны Камітэт няспынна клапаціліся і клапоцяцца, каб сацыялістычная літаратура заўсёды высока несла сцяг партыйнасці, ідэйнасці, увесь час удасканальвала сваё майстэрства. Клопаты партыі аб росквіце мастацкай літаратуры адлюстраваны і ў партыйных рашэннях і ў такіх велічных дакументах, як праграмы партыі. У другой праграме партыі, прынятай у сакавіку 1919 г. на VIII партыйным з'ездзе, указвалася, што «неабходна адкрыць і зрабіць даступнымі для працоўных усе скарбніцы мастацтваў, якія створаны на аснове эксплуатацыі іх працы і знаходзяцца да гэтага часу ў выключным распараджэнні эксплуатататараў».

На ўсіх сваіх з'ездах, пленумах, калі абмяркоўваліся важнейшыя пытанні ідэалагічнай работы, Камуністычная партыя заўсёды падкрэслівала вялікую выхаваўчую ролю мастацкай літаратуры. XI з'езд партыі, што адбыўся ў сакавіку 1922 г., адзначыў: «З'езд звяртае ўвагу на неабходнасць стварэння літаратуры для рабоча-сялянскай моладзі, якая б процістаяла ўплыву на яе з боку ўзнікаючай бульварнай літаратуры і садзейнічала камуністычнаму выхаванню юнацкіх мас». XII з'езд партыі адзначае, што мастацкая літаратура ў маладой Савецкай рэспубліцы вырасла ў буйную грамадскую сілу і плённа ўплывае на масы рабоча-сялянскай моладзі. Развіццю сацыялістычнай літаратуры вялікае месца адведзена ў рашэннях XIII з'езда партыі. У іх указвалася на неабходнасць узмацнення ў літаратуры момантаў працоўнага і інтэрнацыянальнага выхавання. Яркія вехі на шляху росквіту літаратуры — вядомыя гістарычныя пастановы ЦК КПСС «Аб палітыцы партыі ў мастацкай літаратуры» (1925) і «Аб перабудове літаратурна-мастацкіх арганізацый» (1932).

Пад неаслабнай увагай партыі маладая савецкая літаратура з кожным годам памнажала свае поспехі, пашырала ўплыў на масы чытачоў, пранікала далей і далей за межы краіны. Выйшаўшы зусім юнай на барыкады ў гады першай рускай рэвалюцыі, наша літаратура потым гартавала сваю зброю ў агні Кастрычніка і на палях грамадзянскай вайны, яна набіралася мужнасці на рыштаваннях першых пяцігодак і ў гады выпрабаванняў Вялікай Айчыннай вайны.

Мудрая палітыка Камуністычнай партыі ў галіне літаратуры забяспечыла яе плённы рост. Перспектывы гэтага росту і росквіту ўбачылі ў першую чаргу многія буйнейшыя мастакі слова нашай краіны і за яе рубяжамі. Колькі натхнёных, шчырых слоў удзячнасці партыі выказана стваральнікамі самых каштоўных, неўмiручых вартасцей у мастацкай скарбніцы чалавецтва. Максім Горкі параўноўваў вучэнне марксізма-ленінізма з вышынёй, з якой адкрываюцца ясныя далягляды для кожнага пісьменніка і мастака. Аляксей Талстой прызнаваўся, што толькі сацыялістычная рэвалюцыя, толькі законы рэвалюцыйнай дыялектыкі далі магчымасць яму выйсці на правільны шлях мастацкай творчасці. Палымяны друг Савецкага Саюза Рамэн Ралан так вызначыў уздзеянне на яго новай савецкай рэчаіснасці і маладой сацыялістычнай літаратуры: «Глеба вакол мяне была апустошана, высушана. Але я працягнуў свае карэнні і дасягнуў пад глебай Еўропы ўрадлівых пластоў рускага народа, неабдымнага жыцця, абуджанага ў глыбінях СССР. Якраз у канцы гэтай падземнай працы мае карэнні сустрэліся з карэннямі Горкага. І яны па-братняму спляліся з імі».

А колькі яшчэ можна прывесці такіх жа ўсхваляваных, узнёслых прызнанняў вялікіх талентаў аб плённасці і дабратворнасці ўплыву на іх творчасць ідэй марксізма-ленінізма, мудрай палітыкі нашай партыі. Прыгадаем тут толькі, што гаварыў народны паэт Беларусі Якуб Колас, які распачаў сваю творчасць у гады першай рускай рэвалюцыі. «Партыя расчыніла мне вочы і памагла цвёрда стаць на новы шлях, паказаны бяссмертным Леніным... Розумам і сэрцам сваім успрыняў я вялікія ідэі марксізма-ленінізма. Дарога партыі — мая дарога, і з гэтай дарогі я не сыйду ніколі».

Ніколі не сыдзе літаратура беларускага народа з дарогі, на якую вывела партыя савецкае мастацтва. Баявы атрад нашых паэтаў, празаікаў, драматургаў з радасцю сустрэў найвялікшы маніфест нашага часу — праект Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. У гэтай велічнай Праграме беларускія пісьменнікі бачаць і канкрэтную праграму для сваёй творчай дзейнасці, шлях, па якому трэба ісці да новых поспехаў.

Заклікаючы адлюстроўваць новае, сапраўды камуністычнае, партыя тым самым падкрэслівае, што жыццёвы матэрыял для нашай літаратуры павінен чэрпацца з нашых будняў, а галоўнымі вобразамі мастацкіх твораў павінны быць вобразы будаўнікоў камунізма — рабочых, калгаснікаў, інтэлігентаў. Пафас іх працы і барацьбы, перададзеныя пісьменнікам глыбока і таленавіта, напоўняць раманы, аповесці, паэмы гарачым дыханнем нашых дзён, цудоўнай сімфоніяй у імя светлага шчасця чалавека.

Беларуская літаратура мае багатыя традыцыі, выдатную галерэю герояў — сучаснікаў, што крочылі з жыцця на старонкі кніг, а з кніг — у жыццё. Да такіх можна аднесці і купалаўскіх камунараўцаў, і коласаўскіх камсамольцаў Сцёпку і Аленку, і герояў драматычных твораў Кандрата Крапівы, і Лену Патапенка з паэмы Петруся Броўкі «Добры друг», і куляшоўскага Алеся Рыбку, і лірычных герояў Пімена Панчанкі і Максіма Танка, і герояў твораў Івана Шамякіна, Янкі Брыля, нямала іншых літаратурных вобразаў.

Але нельга не трывожыцца, што ў апошнія два — тры гады многія таленавітыя нашы празаікі і паэты заняты творамі на тэмы, не звязаныя з нашым сённяшнім днём. Хіба нармальнае такое становішча, калі літаратурна-мастацкія часопісы заўсёды пры абмеркаванні кожнага свайго чарговага нумара адчуваюць востры недахоп добрых твораў аб нашай баявой, напружанай сучаснасці? Затое раманаў, аповесцей аб днях, аддаленых на дзесяцігоддзі, хапае.

Кіпучае, наступальнае жыццё патрабуе, каб у нагу з ім ішлі і баявыя, агітатарскія вершы, і тоўстыя раманы, і кароткія апавяданні, і вострыя сатырычныя байкі.

Вялікую ролю ва ўзмацненні ўвагі літаратуры да тэмы сучаснасці магла б адыграць наша крытыка. Але становішча на гэтым фронце вось ужо нямала год застаецца незайздросным. Многія найбольш кваліфікаваныя крытыкі могуць доўгімі месяцамі весці спрэчкі па якому-небудзь далёка не актуальнаму пытанню, вырашэнне якога ніколькі не ўплывае на жывы працэс літаратуры і культуры. А сучасныя праблемы застаюцца нявырашанымі. Часта старонкі «Полымя», а таксама газеты «Літаратура і мастацтва», якія павінны быць прадастаўлены для размоў і творчых спрэчак аб жывых з'явах літаратурнага жыцця, адводзяцца для шматслоўных, вадзяністых, залішне «вучоных» разважанняў аб другарадных фактах гісторыі літаратуры.

Матэрыял такога характару мае чыста гістарычнае значэнне, ім зацікавіцца толькі вузкае кола даследчыкаў, і яго трэба друкаваць у навукова-даследчых выданнях Акадэміі навук, а не на старонках баявога перыядычнага органа друку. Калі чытаеш такія дужа «актуальныя» даследаванні, якія друкуюцца з нумара ў нумар у перыядычных выданнях, і не знаходзіш разгляду сучасных твораў, спрэчак па жывых, надзённых пытаннях, то прыходзіш да вываду, што захапленні даследаваннямі ў гэтым напрамку пагражаюць адыходам ад сучаснасці.

Новая Праграма Камуністычнай партыі адкрывае найшырэйшыя прасторы для росквіту сацыялістычных літаратур. У праекце Праграмы падкрэсліваецца, што непахісным грунтам развіцця нашай літаратуры і нашага мастацтва будуць прынцыпы партыйнасці і народнасці, метад сацыялістычнага рэалізму і непарыўная сувязь з прагрэсіўнымі традыцыямі сусветнай культуры. «Перад пісьменнікамі, мастакамі, музыкантамі, дзеячамі тэатра і кіно адкрываецца шырокая прастора для праяўлення асабістай творчай ініцыятывы, высокага майстэрства, для разнастайных творчых форм, стыляў і жанраў».

Камуністычная партыя Савецкага Саюза горача заклікае пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва аддаць свой талент, сэрца высакароднай справе пабудовы камуністычнага грамадства. Цікавыя, змястоўныя творы, яркія, запамінальныя вобразы, баявое, натхнёнае слова пісьменніка — зброя народа ў яго працы і барацьбе за камунізм.

Дзень радасных хваляванняў

Пачну, няхай мне прабачыць чытач, з раскрыцця сямейных падрабязнасцей. Раніцаю таго дня жонка паехала на вакзал, каб дастаць білет на Крычаў праз Оршу. Не дастала — цягнікі перапоўнены. Вярнулася пахмурая: адно што няўдача, а другое — пад дождж моцны патрапіла. Гэта парушыла і мой спакой за пісьмовым сталом. Я адклаў пачаты артыкул — тэрміновы заказ адной рэдакцыі — і, як мог, узяўся развейваць жончын сум. Не бяда, маўляў, паедзеш пазней — вечарам ці ноччу. Яна згаджалася, але тым не меней непакоілася: а раптам і пазней не ўдасца? Словам, невялікая, але непрыемнасць.

І раптам — тэлефонны званок. Супрацоўнік рэдакцыі віншуе з усеагульнай нашай радасцю — палётам новага савецкага чалавека ў космас. У газетах, якія прагледзеў з самай раніцы, — аб гэтым нічога не было, радыё ж, заняты працай, я не ўключаў. Ірвуся да радыё, але таварыш, хоць і на другім канцы провада, даволі моцна ўчапіўся, не адпускае, просіць «Напішыце...» На стале ўжо ляжыць адзін пачаты артыкул, жонку трэба неяк адправіць у дарогу, ёсць і іншыя пільныя справы. Ці хопіць часу на ўсё?.. Павінна хапіць! Згаджаюся, кладу трубку, спяшаюся да радыёпрыёмніка.

Гучыць моцны, урачысты голас дыктара. Перадаецца паведамленне ТАСС. У космасе — карабель «Усход-2». Каманаўт — маёр Герман Сцяпанавіч Цітоў. Адчувае сябе добра. Апаратура на караблі працуе выдатна.

Я пазіраю на жонку: усміхаецца — вочы блішчаць ад захаплення і радасці.

За паведамленнем — музыка. Велічная, кранаючая. Яна гучыць на ўсю кватэру, завалодвае ўсёй душой.

— Дык як жа з тваёй паездкай? — пытаюся ў жонкі заклапочана.

— Ат, неяк выеду, — махае яна рукой, не адыходзячыся ад радыёпрыёмніка, з якога ўжо даходзіць новае паведамленне.

Палёт паспяхова працягваецца. За ім неаслабна сочыць уся Савецкая краіна, увесь свет.

Яшчэ зусім нядаўна з гэтакай жа ўвагай чалавецтва сачыла за палётам Юрыя Гагарына. Цяпер у касмічнай прасторы — яшчэ адзін адважны сын краіны Саветаў. Праграма яго палёту больш шырокая: трэба даследаваць, высвятліць, як адчувае сябе чалавек, калі доўгі час будзе знаходзіцца ў космасе. Гэта трэба ведаць для разлікаў палёту новых людзей у космас, на суседнія з Зямлёй планеты. Велізарную, пачэсную навуковую задачу выконвае Герман Цітоў!

З радыёпрыёмніка лятуць адно за адным паведамленні. Што далей, то болей захапляючыя. Чуецца голас самога Германа Цітова. Спакойны, дзелавы, прывабны. Ён рапартуе партыі, Радзіме, паведамляе аб сваім самаадчуванні, аб рабоце прыбораў і апаратуры, аб тым, што назірае ў космасе. Свой палёт мужны касманаўт прысвячае надыходзячаму XXII з'езду КПСС — таму з'езду, які прыме велічную праграму пабудовы камунізма ў нашай краіне.

І зноў льецца музыка перамог, музыка радасці.

Сядзіш і слухаеш, думаеш. Працаваць — немагчыма. Паспрабаваў выключыць прыёмнік, узяцца за пяро — нічога не выходзіць, ніякай засяроджанасці. Усе думкі, усе пачуцці і хваляванні скіраваны толькі да аднаго — што там, на караблі, дзе зараз ён, якое адчуванне касманаўта? І радыё грыміць, радыё авалодвае ўсёй душою.

Увечары, пралятаючы над Масквой, Герман Цітоў перадаў, што ён зараз кладзецца спаць і пажадаў добрай ночы масквічам. Дасціпна жартуючы, ён быў сам спакойны і як бы супакойваў іншых — маўляў, не хвалюйцеся, нічога за ноч не здарыцца, карабель як лятаў, так і будзе лятаць.

Я сеў за стол. Ураўнаважыўся, сабраўся з думкамі, пачаў працаваць. Да гадзіны ночы адзін артыкул быў напісаны. Потым паехаў з жонкай на вакзал. Дачакаліся прыходу цягніка.

А палове пятай гадзіны вярнуўся дамоў. Сеў за стол і напісаў вось гэта, жадаючы падзяліцца ўсімі сваімі значнымі і нязначнымі хваляваннямі, якія зазнаў у слаўны дзень 6 жніўня і ў ноч пасля яго.

Дачакаўся шасці гадзін раніцы, уключыў радыё. Герман Цітоў усё лётаў паспяхова ў касмічнай прасторы. Малайчына, падумалася міжволі. Хоць і шмат ты задаў людзям хваляванняў, але гэта добра, такія хваляванні няхай будуць часцей!

Мікола ТКАЧОЎ.

НА АРБІТУ КАМУНІЗМА

Кажуць:
у Зямлі адна арбіта —
Вокал сонца
ходзіць з нараджэння.
А сягоння
нашым пакаленнем
Гэтая тэорыя пабіта.
Пазірае
ўвесь Сусвет вялізны
На зоры непагасныя Крамля.
Абноўленая камуністамі Зямля
Выйшла
на арбіту
Камунізма.
Вар'яцеюць хай
банкіры з Уол-стрыта,
Валасы хай на сабе ірвуць, —
Ім Зямлі блакітнай
не звярнуць
З новае
шчаслівае
арбіты.

Іван МУРАВЕЙКА.

Захапляюча!

Работнікі мастацтва гавораць:

Л. ГАМУЛІНА,
заслужаная артыстка БССР

Хто з нас не хваляваўся за тое, каб Герман Сцяпанавіч Цітоў вярнуўся на родную Зямлю здаровым і жыццярадасным... І вось ён — на Зямлі! Здаровы, гатовы на чарговае, можа яшчэ больш велічнае заданне Радзімы.

Цяжка, вельмі цяжка ахапіць розумам здзейсненае!

М. ЦУРБАКОЎ,
заслужаны артыст БССР

Нашаму народу ўсё пад сілу! — хацелася мне крыкнуць на ўвесь свет, калі пачуў, што Герман Сцяпанавіч Цітоў вярнуўся на Зямлю ў добрым стане.

Упэўнены, што і мастацтва наша неўзабаве выйдзе на сваю арбіту і пакажа дуды творчых імкненняў!

А. АРКАДЗЬЕЎ,
галоўны рэжысёр Бабруйскага перасоўнага тэатра

Юрый Гагарын, Герман Цітоў! Гэта яны, разам з выдатнымі вучонымі нашай краіны, паклалі пачатак асваення неабсяжнай цаліны космасу. Слава ім і шчаслівай дарогі ў паднябесных прасторах усім тым, хто будзе пракладаць яе ўсё далей і далей!

С. РАМАНАЎ,
мастак

Сёння дарогі адкрыты не толькі ў камунізм, а і ў космас! Сэрца палымнее радасцю за нашых касманаўтаў.

Сэрца перапоўнена гордасцю

Другі палёт нашага савецкага чалавека ў космас — незвычайная, велічная перамога савецкай навукі і тэхнікі, усяго нашага народа. Усяго некалькі дзён назад быў апублікаваны ў газетах праект Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Мы чытаем, перачытваем яго, захапляемся тымі велічнымі планамі, які вызначыла партыя на бліжэйшыя дваццаць год. І вось — яшчэ адзін, вельмі яркі доказ таго, што гэтыя планы здзейсняцца, што наша пакаленне будзе жыць пры камунізме.

Дарагі Герман Сцяпанавіч! Дружа наш родны! Суайчыннік наш бясстрашны! Віншуем цябе, абдымаем. Калі я пісаў гэтыя радкі, радыё перадала, што ты вярнуўся на сваю родную зямлю, паспяхова прызямліўся непадалёк ад таго месца, дзе прызямліўся Юрый Гагарын на першым касмічным караблі «Усход».

Слава табе, наш дарагі друг і таварыш!

Пятро ПРЫХОДЗЬКА.

Вялікую цікавасць выклікала вестка аб палёце касмічнага карабля «Усход-2» у працоўных Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці.

Сям'я калгаснікаў сельгасарцелі імя Варашылава Васіля Іванавіча Таўкача слухае па радыё голас касманаўта Германа Сцяпанавіча Цітова.

Фота А. ПЕРАХОДА. Фотахроніка БЕЛТА.

ДЛЯ НАРОДНАГА ДАБРАБЫТУ

КПСС СТАВІЦЬ ЗАДАЧУ ВЫРАШЫЦЬ САМУЮ ВОСТРУЮ ПРАБЛЕМУ ЎЗДЫМУ ДАБРАБЫТУ САВЕЦКАГА НАРОДА — ЖЫЛЛЕВУЮ ПРАБЛЕМУ. У ВЫНІКУ ДРУГОГА ДЗЕСЯЦІГОДДЗЯ КОЖНАЯ СЯМ'Я, УКЛЮЧАЮЧЫ СЕМ'І МАЛАДЖОНАЎ, БУДЗЕ МЕЦЬ ДОБРАЎПАРАДКАВАНУЮ КВАТЭРУ, АДПАВЕДНУЮ ПАТРАБАВАННЯМ ГІГІЕНЫ І КУЛЬТУРНАГА БЫТУ.

З ПРАЕКТА ПРАГРАМЫ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

Велічныя задачы Праграмы КПСС па небываламу ўздыму дабрабыту савецкіх людзей здзяйсняюцца. Грандыёзнае будаўніцтва з'яўляецца гарантыяй таго, што ў хуткім часе будзе поўнасцю вырашана жыллёвая праблема.

На першым малюнку паказана будаўніцтва мікрараёна на Арлоўскай вуліцы ў Мінску, якое вядзецца сучасным прагрэсіўным метадам. Гатовыя сцены-панелі з вокнамі і дзвярыма прывозяцца з завода на пляцоўку, і некалькі чалавек з дапамогай крана збіраюць пяціпавярховы дом.

Побач — разгрузка аўтамашыны, якая прывезла панелі на пляцоўку.

Малюнкі А. САПЕТКІ.

ПРАМЕННІ З БУДУЧЫНІ

Уладзімір ЮРЭВІЧ

БУДУЧЫНЯ!.. Якое гэта харошае, змястоўнае слова. Вымаўляючы яго, нібы даеш клятву: буду чыніць, буду рабіць, буду тварыць, буду здзяйсняць.

Людзі заўсёды гарача марылі пра светлую, шчаслівую будучыню. Спачатку яна здавалася казачнай, легендарнай, недасягальнай. Але вось вялікія настаўнікі пралетарыята Маркс і Энгельс загаварылі пра яе па-вучонаму дакладнымі навуковымі словамі. Эстафету камунізма прыняла ад іх створаная вялікім Леніным партыя бальшавікоў. Мінула з таго часу некалькі дзесяцігоддзяў, і савецкія людзі, працоўныя ўсіх сацыялістычных краін лагера міру, пачалі ўжо бачыць прыкметныя рысы гэтага самага справядлівага грамадства. Камунізм, як гаворыцца ў праекце Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, «...стаў найвялікшай сілай сучаснасці, грамадствам, што будуецца на велізарных прасторах зямнога шара».

Наша родная Камуністычная партыя—розум, гонар і сумленне сучаснай эпохі — прымае сваю новую Праграму — праграму пабудовы камуністычнага грамадства. Апублікаваны праект яе, нібы жыватворныя прамені з недалёкай, ужо бачнай будучыні нашай Радзімы, асвятліў чалавецтву яркім, казачным святлом шлях да той жаданай часіны, калі ўсталюецца на зямлі Мір, Праца, Свабода, Роўнасць і Шчасце ўсіх народаў.

Надыйдзе сапраўды залаты век у жыцці працоўнага чалавека. Гэта будзе век урачыстасці і вялікасці Працы. «...Праца на карысць грамадства стане для ўсіх першай жыццёвай патрэбнасцю, усвядомленай неабходнасцю...» — запісана ў праекце Праграмы КПСС. Няма сумнення, што праграма будзе здзейснена, як здзейсніліся папярэднія дзве праграмы нашай партыі. І тады ўступіць у свае правы вялікі прынцып камунізма: «Ад кожнага па здольнасцях, кожнаму — па патрэбнасцях».

А ці далёка гэтая пара? Такое пытанне часта ўзнікала перад савецкім чалавекам, і ў пошуках адказу ён звяртаўся да жыцця, прыглядаўся да тых перамен, што адбываюцца з маланкавай хуткасцю на вачах нават аднаго пакалення, прымерваўся да прыкметных ужо сёння рыс высокаарганізаванага грамадства свабодных і свядомых працаўнікоў і рабіў слушны вывад: **камунізм блізка.**

Цяпер, калі чытаеш праект Праграмы КПСС, гэтую блізкасць адчуваеш асабліва моцна, бо ў ім сфармуляваны навукова абгрунтаваныя канкрэтныя шляхі руху да вялікай запаветнай мэты чалавецтва, вызначаны галоўныя задачы і асноўныя этапы камуністычнага будаўніцтва.

Ставіць такія грандыёзныя на бліжэйшыя два дзесяцігоддзі задачы можа толькі краіна, якая ўзнялася ўжо на нечуваныя вышыні развіцця эканомікі, навукі, культуры, духоўнага ўзроўню чалавека. Размах гэтага развіцця асабліва адчувальны для беларускага народа, які яшчэ паўстагоддзя таму назад гібеў у голадзе, бяспраўі і беспрасветным горы.

ЖОДЗІНА... Мне памятаецца гэтая чыгуначная станцыя і звычайная, двароў на паўсотні, вёска пры ёй недзе ў пачатку трыццатых гадоў. Заціснутае з усіх бакоў балотамі, глядзелася Жодзіна падслепаватымі вокнамі старых хат у ціхаплынную рэчку Плісу, нібы варожачы пра свой лёс. Пройдзе з раніцы паштовы цягнік з Мінска на Маскву ды прашыбуе кур'ерскі экспрэс: Негарэлае—Уладзівасток, і зноў ціха... Каторы дзень яшчэ бывае прасунецца таварняк на якіх сем ці дзевяць платформ, гружаных смалістым бярвеннем, ці столькі ж вагонаў з плашкамі бярозавых дроў. І зноў цішыня...

А цяпер. Дрыжаць, вухаюць жодзінскія прасторы і ад магутнага дыхання катлоў збудаванай тут пасля вайны Дзяржаўнай раённай электрастанцыі, і ад няспыннай мітусні цяжкаватых саставаў з цыстэрнамі паліва, што спяшаюцца ў беларускую сталіцу, з платформамі трактароў, аўтамабіляў, складаных станкоў, якія адпраўляе Мінск на ўсход, за сваю брацкую-суседзяў. Бадай, кожны дзень спыняецца такі састаў у Жодзіне, каб прыняць колькі спецыяльных платформ з пагружанымі на іх волатамі-дваццаціпятитонкамі, што выйшлі з варот Беларускага аўтамабільнага завода.

Не балоты, а прыгожыя, толькі-толькі збудаваныя пасёлкі энергетыкаў, аўтазаводцаў, будынкі акадэмічнага гарадка Інстытута жывёлагадоўлі абступілі сёння тыя пасёлкі, і, можа, крыху і боязна глядзяць вясковыя хаты, што дажываюць свой век як помнікі мінуўшчыны. Расце і прыгажэе гарадскі пасёлак Жодзіна з двума сярэднімі школамі і школай-інтэрнатам, вячэрнім машынабудаўнічым тэхнікумам, з двума палацамі культуры, дзвюма бальніцамі, дзіцячымі садамі, магазінамі, сталоўкамі, стадыёнам і водным басейнам, дзе можна часта сустрэць плыўцоў, якія мераюцца сіламі ў рэспубліканскіх спаборніцтвах. Поўняцца рабочым гоманам, вясёлымі песнямі землякоў і дзяўчат, шумлівымі воклічамі дзятвы жодзінскія прасторы. Жодзінцы будуюць сваё жыццё па-новаму, трымаюць курс на маякі, што ўжо другі год носяць почэснае званне ўдарнікаў камуністычнай працы.

Калектыў электрастанцыі ганарыцца сваімі лепшымі людзьмі. Больш дзесятка прозвішчаў называюць тут, калі гаворка заходзіць пра тых, хто ўжо сёння пераходзіць у сапраўдную творчасць, невычэрпную крыніцу радасці.

«Я і дня не магу пражыць, каб не загарэцца якой-небудзь новай ідэяй»,—прызнаецца майстар электралабараторыі Феафіл Іванавіч Сцефановіч. Так, гэты малады камуніст мае рабочую спецыяльнасць, але паводзіць сябе як інтэлігентны чалавек. І гэта не поза, не імкненне бліснуць на людзях культурай. Нейкім унутраным багаццем душэўных якасцей прываблівае гэты чалавек кожнага, хто з ім загаворыць упершыню. У штодзённым сваім побыце ён кіруецца адным правілам—шукаць, адкрываць новае, удасканальваць знойдзенае.

Феафіл Іванавіч можа ў самай папулярнай форме і вельмі цікава расказаць аб тым, як выпрацоўваецца электраэнергія на сучаснай цеплавой станцыі. І ён жа, калі сустрэнецца з чалавекам дасведчаным, нават спецыялістам высокай кваліфікацыі, не саступіць яму ні ў тэарэтычных выкладках, ні ў практычных довадах, даказваючы вартаснасць ідэі, што авалодала ім. Гэтую якасць Сцефановічавай натуры цэняць старэйшыя таварышы, запрашаючы Феафіла да ўдзелу ў распрацоўцы праблем, якія выходзяць далёка за межы электрастанцыі, нават усёй рэспублікі. Калі група інжынераў «Беларусэнерга» распрацоўвала хуткадзеючую аўтаматычную сістэму паўторнага ўключэння, запрасілі і Феафіла Сцефановіча. Ён падказаў шмат цікавых рашэнняў асобных вузлоў новай схемы.

Адкуль такое імкненне да творчасці ў гэтага маладога чалавека? Адкуль такая няўрымслівасць? Ад усведамлення сваёй ролі ў грамадстве. Калі яно прыйшло, гэтае ўсведамленне, да Феафіла,—цяжка сказаць. Можа, яшчэ тады, калі ён у далёкай Кіраўскай вобласці чатырнаццацігадовым падлеткам у гады вайны пачынаў свой працоўны шлях манцёрам на торфапрадпрыемстве. А можа, калі вучыўся на шафёра ў Барысаве. Але хутчэй за ўсё, калі служыў у Савецкай Арміі.

«Там,—кажа сам Феафіл, — пасапраўднаму ўзяўся за вучобу. Трэба было нагнаць упушчаны час, скончыць сем класаў і падвысіць свае спецыяльныя веды». Як-ніяк, ён ужо слясарыў і добра вадзіў машыну. Вось і варушыў кнігі — усялякія, што трапляліся ў гарнізоннай бібліятэцы, але больш пра электрычнасць. «Кажаце, ці хапала часу? Калі не хапала, дык пазычаў... У сябе пазычаў. За кошт абеду, адпачынку, нават у час паходаў удавалася адарваць якой паўгадзіны, каб пачытаць. Затое цяпер магу, як кажуць, спаць спакойна...»

Няпраўда. Не спаў удосталь Феафіл і пасля таго, як вярнуўся з арміі. Прынялі яго слесарам у электралабараторыю, і, каб не траціць марна час, Сцефановіч паступае ў вячэрні тэхнікум. Практычныя веды пачынаюць прыходзіць у стройную сістэму, прага пазнання невядомага расце з новай сілай. «Дзе ж тут было спаць!» — усміхаецца Феафіл.

Але і цяпер, пасля заканчэння тэхнікума, не спіцца гэтаму чалавеку. Не ў яго характары дэмабілізоўваць сябе, цешыцца здабытым. Яму даручан нагляд за аўтаматыкай — мозгам і нервамі магутнай электрастанцыі. А яна ж усё ўдасканальваецца. Тое, што было ўчора новае,—сёння патрабуе замены. І зноў напружана працуе думка, працуе ў адным кірунку — прынесці найбольшую зручнасць чалавеку.

Феафіл Іванавіч успамінае пра сваё нядаўняе дзецішча — распрацаваную і выкананую ў лабараторыі пастаянную схему для выпрабавання і наладкі паветраных выключальнікаў. Сцефановіч падыходзіць да звычайнага чорнага дарожнага чамадана, пастаўленага ў памяшканні галоўнага шчыта, адчыняе вечка і расказвае пра тое, што замест брыгады, якая, бывала, цэлы дзень корпалася на выключанай падстанцыі, цяпер з усім гэтым спраўляецца адзін. У светлашэрых вачах Феафіла Іванавіча ледзь улоўліваецца недзе затоеная глыбока радасць чалавека, які зрабіў нешта вялікае, але не дзеля эгаістычнага выхвалення, не дзеля асабістага ўзбагачэння, а для агульнай справы. Дарэчы, усё, што прыдумвае Сцефановіч, ён адразу ж выносіць на суд грамадскасці невялікага калектыву электралабараторыі. Раіцца, спрачаецца, настойліва шукае...

Будзе вялікай няпраўдай, калі ў вас створыцца ўражанне, што Феафіл Іванавіч нейкі кніжнік, «не гэтага свету чалавек». Яго цікавіць усё—поспехі ў сумежных галінах навукі, новыя кінафільмы і прэм'еры ў мінскіх тэатрах, здабыткі мастацкай літаратуры, прычым, самыя апошнія, тыя, што публікуюцца ў часопісах... Зачніце толькі гаворку, і Феафіл Іванавіч горача, як зацікаўленая асоба, будзе разважаць пра новае ў кібернетыцы ці радыёэлектроніцы, пра бялкі і нуклеінавыя кіслоты... А потым выкажа захапленне экранізацыяй шолахаўскай «Узнятай цаліны» («І Давыдаву было ўласціва ўсё чалавечае»), незадаволенасць вобразам паэта Гаворкі ў спектаклі «Выгнанне блудніцы» («Сапраўды, гаворыць шмат, усё павучае, а рабіць другіх прымушае»). Феафіл Іванавіч разам з жонкай часта бывае ў сталічных тэатрах. Шэсцьдзесят кіламетраў —гэта ж, як ён кажа, глупства для чалавека, які мае сваю машыну, ды яшчэ пры ўсім тым класны шафёр...

Талент Феафіла Сцефановіча — майстра сваёй справы, «майстра залатыя рукі», ударніка камуністычнай працы, безумоўна, самабытны, арыгінальны. І ён мог бы спыніцца ў сваім росце — вазьмі ды адгарадзіся чалавек ад жыцця. Але не такі Феафіл Іванавіч. Яго цікавіць не толькі вялікае жыццё нашай краіны, рэспублікі, вобласці, пасёлка, але і тое маленькае, кіпучае жыццё калектыву прадпрыемства, дзе працуе. Вытворчым, грамадскім жыццём электрастанцыі камуніст Сцефановіч цікавіцца не як сузіральнік і нават не як удзельнік яго, а як чалавек, адказны за ўсё. Пачуццё адказнасці за калектыў і абумовіла, мабыць, творчае стаўленне да тых грамадскіх нагрузак, якія даверылі яму сябры па рабоце.

Феафіл Сцефановіч—член партыйнага бюро электрастанцыі, гэтымі днямі адзінадушна выбран сакратаром цэхавага партбюро. Партыйная арганізацыя прадпрыемства даручыла Сцефановічу адказваць за насценны друк і наглядную агітацыю. І тут адчуваецца творчы характар камуніста, арыгінальны падыход да выканання грамадскага даручэння. У насценгазеце вы не сустрэнеце агульных перадавых артыкулаў, перапісаных з друкаванага органа, але затое прачытаеце верш паэта-рабочага (хай яшчэ не дасканалы, але напоўнены жыццём цэха), убачыце трапны шарж на якога-небудзь адшчапенца, зроблены рабкорам фотаздымак. Нават Дошка гонару, на якую занесены перадавікі спаборніцтва, не выглядае тым мёртвым іканастасам, якія мы прызвычаіліся бачыць на заводскіх дварах, скверах і плошчах. «Чалавек працуе, у працы — змест яго жыцця,—гаворыць Феафіл Іванавіч.—Такім яго і трэба выстаўляць на паказ». На Дошцы гонару, што вісіць у электрацэху, кожны партрэт не падобен адзін да аднаго, людзі паказаны ў працы. І іх пазнаеш адразу—гэта манцёр, а гэта машыніст...

ТВОРЧАСЦЬ! Яна патрэбна ў кожнай справе—вялікай ці малой, грамадскай ці асабістай! Толькі акрылёная няўтольнай прагай да творчасці праца выклікае патрэбу няспынна вучыцца, пазнаваць новае, шукаць, дзярзаць.

Творчы пачатак у жыцці і дзейнасці — хіба гэта не галоўная ўмова сапраўднага шчасця кожнага чалавека?! Радасць творчасці ў працы ці іншых праявах жыцця—хіба гэта не вышэйшая асалода для чалавека?! У кожным

(Заканчэнне на 4-й стар.).

Пуцяводная зорка

НЕ ЗНОЙДЗЕШ, бадай, у нашай краіне ніводнага чалавека, які ў гэтыя дні не быў бы захоплены тымі грандыёзнымі планамі і перспектывамі, што раскрывае перад нашым народам праект новай Праграмы партыі. Савецкія людзі назвалі гэты дакумент Камуністычным маніфестам нашай эпохі.

Побач з планамі імклівага развіцця народнай гаспадаркі, уздыму матэрыяльнага дабрабыту народа партыя вельмі востра ставіць пытанне аб усебаковым і гарманічным развіцці чалавечай асобы. Гэта думка праходзіць у многіх раздзелах праекта Праграмы. «У перыяд пераходу да камунізма,—гаворыцца ў праекце,—узрастаюць магчымасці **выхавання новага чалавека, які гарманічна спалучае ў сабе духоўнае багацце, маральную чысціню і фізічную дасканаласць».**

Стварэнне багацця духоўнай культуры — грандыёзная праграма дзейнасці людзей творчай працы. У гэтыя гістарычныя дні яшчэ ярчэй павінен загучаць голас нашых кампазітараў і музыказнаўцаў. Праграма партыі ў галіне мастацтва — гэта маяк, тая пуцяводная зорка, якая асвятляе ўсю нашу далейшую творчасць.

Рыхтуючыся да XXII з'езда Камуністычнай партыі, кампазітары Беларусі працуюць над шэрагам новых твораў.

Слухачы хочуць знайсці ў новых творах тое, што іх хвалюе, радуе, аб чым яны мараць, да чаго імкнуцца. Побач з даступнасцю і прастатой яны патрабуюць ад кампазітара высокага мастацкага майстэрства.

А між тым нашы кампазітары, асабліва моладзь, яшчэ не заўсёды клапоцяцца пра майстэрства. З'яўляюцца часам песні, якія ў многім паўтараюць раней знойдзеныя інтанацыйна-меладычныя звароты; сімфанічныя творы, у якіх больш эпігонства, чым пошукаў.

Аўтары часам не ўлічваюць таго, што «спажыўцы» музыкі з кожным днём духоўна багацеюць, густы іх становяцца больш тонкімі і патрабавальнымі. Клопаты аб павышэнні мастацкага майстэрства — першачарговая задача нашых кампазітараў.

Вострым з'яўляецца сёння пытанне наватарства. У праекце Праграмы мы чытаем: «У мастацтве сацыялістычнага рэалізму, заснаваным на прынцыпах народнасці і партыйнасці, смелае наватарства ў мастацкім паказе жыцця спалучаецца з выкарыстаннем і развіццём усіх прагрэсіўных традыцый сусветнай культуры».

У творах некаторых беларускіх кампазітараў радуюць пошукі новай тэматыкі, свежых сродкаў музычнай выразнасці, арыгінальнай музычнай мовы. Можна назваць тут оперу Ю. Семянякі «Калючая ружа», сімфанічную паэму з хорам «Вечна жывыя» Г. Вагнера, акапэльныя кантаты І. Кузняцова.

На жаль, дух наватарскіх пошукаў яшчэ не зрабіўся галоўнай рысай творчасці кожнага кампазітара. Ці мала яшчэ выпадкаў, калі з-пад пяра нават вопытных музыкантаў выходзяць творы, якія не абуджаюць фантазію, не хвалююць думкі і пачуцці.

Праграма партыі прадугледжвае велізарны рост мастацкай самадзейнасці, з асяроддзя якой вылучацца новыя таленавітыя майстры, у тым ліку і музыканты. Беларуская кампазітарская арганізацыя праводзіць пэўную работу па выхаванню самадзейных кампазітараў. Аднак гэтая работа павінна быць узнята на больш высокую ступень.

Вельмі вострая праблема — забеспячэнне самадзейных салістаў, харавых калектываў і аркестраў музычнай літаратурай. Шматтысячная армія ўдзельнікаў самадзейнасці адчувае недахоп музычнай літаратуры. У значнай ступені тут вінаваты нашы кампазітары, у партфелях якіх не заўсёды знаходзіцца месца для твораў, адрасаваных самадзейным выканаўцам. Яшчэ большая віна кладзецца на Беларускае дзяржаўнае выдавецтва. Аб гэтым ужо гаварылася неаднаразова. Трэба спадзявацца, што цяпер, нарэшце, выданне музычнай літаратуры для самадзейнасці (ды і не толькі для самадзейнасці) будзе наладжана як след.

Патрэбны творы для самадзейных народных аркестраў, сімфанічных аркестраў, для рознага роду інструментальных ансамбляў, духавых і эстрадных аркестраў. Гэтая вострая патрэба ў рэпертуары павінна быць задаволена кампазітарамі, а таксама выдавецтвам. Трэба таксама друкаваць пераклады папулярнай у народзе музыкі.

Клопаты партыі аб стварэнні сапраўднага багацця духоўнай культуры датычаць літаральна ўсіх галін культурнага жыцця народа. Вялікае значэнне надаецца далейшаму развіццю народных універсітэтаў культуры.

Беларускія кампазітары і музыказнаўцы прымаюць актыўны ўдзел у рабоце універсітэтаў. Сёлета яны ўзялі на сябе абавязацельства пабываць ва ўсіх народных універсітэтах рэспублікі, пазнаёміць слухачоў з дасягненнямі беларускай музыкі. Акрамя гэтага, кампазітарская арганізацыя праводзіць вялікую работу па прапагандзе беларускай музыкі, арганізоўваючы шматлікія сустрэчы з працоўнымі ва ўсіх кутках нашай рэспублікі і за яе межамі. Трэба толькі дабіцца таго, каб у гэтай высакароднай справе прынялі ўдзел усе кампазітары і музыказнаўцы.

Партыя надае выключнае значэнне справе выхавання нашай маладой змены. Калі чытаеш раздзелы праекта Праграмы «Задачы партыі ў галіне ўздыму матэрыяльнага дабрабыту народа», «Задачы партыі ў галіне ідэалогіі, выхавання, адукацыі, навукі і культуры», бачыш і адчуваеш, колькі клопату і ўвагі атрымаюць нашы дзеці.

Мастацтва адыгрывае ў выхаванні нашых дзяцей, нашай моладзі вельмі важную ролю. Адказная задача кампазітараў — ствараць высокамастацкую музыку для дзяцей. Саюз кампазітараў павінен, урэшце, сказаць сваё слова і ў такой важнай справе, як музычнае выхаванне ў агульнаадукацыйных школах, дапамагчы палепшыць праграмы па музычнаму выхаванню і іх выкананне.

Трэба больш ствараць музыкі для моладзі, папулярных маладзёжных песень. Не сакрэт, што нейкая частка нашай моладзі захапляецца толькі лёгкай музыкай, часта не лепшымі яе ўзорамі, якія прыйшлі з-за мяжы. Трэба супрацьпаставіць такой музыцы творы сваёй лёгкай музыкі, змястоўнай і прыгожай, музыкі, якая здольна выхаваць у моладзі рысы высакароднасці, душэўнай чысціні.

«Галоўная лінія ў развіцці літаратуры і мастацтва — умацаванне сувязей з жыццём народа, праўдзівае і высокамастацкае адлюстраванне багацця і мнагастайнасці сацыялістычнай рэчаіснасці, натхнёны і яркі паказ новага, сапраўды камуністычнага, і выкрыццё ўсяго таго, што перашкаджае руху грамадства наперад». Гэтыя цудоўныя словы з праекта Праграмы нашай партыі — баявая праграма для кампазітараў і выканаўцаў.

А. РАКАВА,
нам. сакратара партыйнай арганізацыі Саюза кампазітараў БССР.

ГЭТА НАШ РАЗМАХ!

Пачуццё вялікага гонару за сваю цудоўную Радзіму, за свой народ ахоплівае кожнага савецкага чалавека, калі ён знаёміцца з праектам Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза — гэтым велічным дакументам нашай эпохі.

У гістарычна кароткі тэрмін — у два дзесяцігоддзі ў нашай краіне будзе створана матэрыяльна-тэхнічная база камуністычнага грамадства, створана багацце матэрыяльных і духоўных даброт для ўсяго насельніцтва.

Тое, пра што марылі на працягу стагоддзя лепшыя розумы перадавога чалавецтва, будзе здзейснена ў нашай краіне яшчэ пры жыцці цяперашняга пакалення.

Велічны размах атрымае вышэйшая асвета. Для паспяховага ажыццяўлення праграмы камуністычнага будаўніцтва патрэбны сотні і сотні тысяч высокакваліфікаваных спецыялістаў, якіх павінна даць краіне наша савецкая вышэйшая школа.

Наш інстытут вырас у адну з буйнейшых вышэйшых тэхнічных навучальных устаноў краіны. Ён рыхтуе інжынераў па многіх спецыяльнасцях, у тым ліку па радыёэлектроніцы, аўтаматыцы і тэлемеханіцы і іншых галінах новай тэхнікі. Інстытут мае філіялы ў Магілёве і Віцебску і пры Мінскім аўтамабільным заводзе. З кожным годам пашыраецца завочная і вячэрняя сістэма навучання. Сёлета па гэтай сістэме ў інстытуце займаецца каля 50 працэнтаў студэнтаў.

Калектыў інстытута прыкладзе ўсе намаганні да таго, каб і ў далейшым развіваць гэтыя плённыя метады навучання, сістэматычна ўдасканальваць навучальны працэс на аснове спалучэння тэарэтычнага навучання з вытворчай працай.

Цэнтральнае месца ў працы вышэйшых навучальных устаноў павінна заняць навуковая работа і работа па супрацоўніцтву з вытворчасцю.

Новыя эфектыўныя метады, новыя віды энергіі, новыя, больш дасканалыя тэхналагічныя працэсы павінны быць распрацаваны і ўкаранёны ў народную гаспадарку, каб зрабіць лягчэйшай працу савецкіх людзей і павысіць прадукцыйнасць працы.

У нашым інстытуце, побач з вучэбна-навуковымі лабараторыямі, ёсць і спецыяльныя лабараторыі, якія вядуць навуковыя даследаванні па важных народнагаспадарчых праблемах. Па ініцыятыве вучоных нашага інстытута прафесараў Э. Фельдштэйна, Г. Якаўлева і іншых разгарнуўся патрыятычны рух па добраахвотнаму навуковаму кіраўніцтву заводскімі лабараторыямі. Бясспрэчна, што гэты рух цяпер атрымае далейшае развіццё, што значна ўзмоцніць дапамогу прамысловым прадпрыемствам у парадку сацыялістычнага супрацоўніцтва.

Штодзённая ўвага партыі і ўрада да патрэб вышэйшай школы ствараюць спрыяльныя ўмовы для вырашэння гэтых вялікіх задач.

Педагогі і грамадскія арганізацыі інстытута будуць і надалей выхоўваць студэнцкую моладзь у духу бязмежнай адданасці сацыялістычнай Радзіме, партыі, вялікай справе камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

Праект Праграмы Камуністычнай партыі вывучаецца ўсім калектывам інстытута. Намячаюцца шляхі і сродкі паляпшэння вучэбна-метадычнай, навукова-даследчай і выхаваўчай работы ў інстытуце, вызначаецца месца кожнай кафедры, кожнага навуковага работніка ў выкананні вялікай Праграмы нашай роднай партыі.

М. ЮРКШТОВІЧ,
прарэктар па навучальнай рабоце Беларускага палітэхнічнага інстытута, кандыдат тэхнічных навук.

ПАЧЭСНЫ АБАВЯЗАК

Апублікаванне праекта Праграмы партыі, гэтага гістарычнага дакумента, аднолькава ўсхвалявала вучоных, рабочых, калгаснікаў і работнікаў культуры.

Камунізм — светлая адвечная мара чалавецтва — набыў свае рэальныя абрысы. Наша пакаленне будзе ў ім жыць. Поспехі камуністычнага будаўніцтва залежаць і ад нас, працаўнікоў мастацтва. Мы закліка& дапамагаць партыі ў выхаванні новага чалавека.

Калектыў Беларускай філармоніі разам з усім савецкім народам рыхтуецца дастойна сустрэць XXII з'езд Камуністычнай партыі. Усе нашы канцэртныя брыгады і кожны артыст паасобку пераглядаюць свой рэпертуар, развучваюць новыя творы, рыхтуюцца да сур'ёзнай творчай справаздачы перад партыяй, перад народам.

Філармонія кіруе ў рэспубліцы ўсёй канцэртнай работай прафесіянальных гастрольных калектываў, брыгад, салістаў, замежных гастралёраў.

У нас ёсць высокакваліфікаваны сімфанічны аркестр, аркестр народных інструментаў, пастаянна працуюць ад 8 да 11 канцэртных эстрадных брыгад. Акрамя таго, ёсць канцэртна-лекцыйнае бюро, якое арганізуе музыкальныя і літаратурныя лекцыі-канцэрты сярод рабочых, студэнтаў, работнікаў сельскай гаспадаркі і школьнікаў па ўсёй рэспубліцы. Музычны лекторый філармоніі за апошні час значна павялічыў аб'ём сваёй работы. Калі ў 1960 годзе было праведзена 1 150 лекцый-канцэртаў, з іх у сельскай мясцовасці 200, то ў 1961 годзе будзе праведзена 1 500 лекцый-канцэртаў, з якіх 700 — у сельскай мясцовасці. Тэматычны план лекторыя прадугледжвае актыўную прапаганду лепшых твораў беларускіх кампазітараў, разам з прапагандай рускай і заходнееўрапейскай музыкі і творчасці савецкіх кампазітараў.

Нашы вядучыя калектывы — сімфанічны аркестр і аркестр народных інструментаў знаходзяцца ў росквіце творчых сіл. Акрамя адкрытых штотыднёвых канцэртаў у Мінску, сімфанічны аркестр прымае ўдзел у канцэртах-лекцыях, выступае па тэлебачанню, па радыё, у ваенных часцях і цэхах прамысловых прадпрыемстваў. Разнастайны рэпертуар і высокае выканаўчае майстэрства гэтага калектыву карыстаюцца любоўю многіх тысяч аматараў сімфанічнай музыкі не толькі ў Мінску, але і ва ўсёй рэспубліцы. Арганізацыя дзённых сімфанічных канцэртаў для дзяцей і трансляцыя іх па тэлебачанню дала сотні тысяч новых слухачоў сімфанічнай музыкі.

Значна палепшылася канцэртная дзейнасць аркестра народных інструментаў. З вялікім поспехам прайшлі яго гастролі па гарадах Расійскай Федэрацыі, Украіны, Літвы, Латвіі, а таксама канцэрты ў Крамлёўскім тэатры ў Маскве і Ленінградзе. Высокая выканаўчая культура гэтага адзінага ў сваім родзе калектыву выклікае захапленне і павагу ўсіх шматлікіх аматараў музыкі.

У сваіх сацыялістычных абавязацельствах перад XXII з'ездам партыі ўсе артысты філармоніі рашылі максімальную ўвагу аддаць абслугоўванню сельскага насельніцтва. Мы штодзень бачым, як прагна імкнецца калгасная вёска да мастацтва. Адказваючы на гэтыя імкненні, філармонія значна павялічыла план абслугоўвання канцэртамі працаўнікоў сяла.

У гонар XXII з'езда партыі ўсе творчыя работнікі філармоніі ўзялі на сябе павышаныя сацыялістычныя абавязацельствы. Мы прыкладзём усе намаганні, каб яны былі выкананы.

І. ПАЛЯВОДА,
мастацкі кіраўнік Белдзяржфілармоніі.

БУДАЎНІК НОВАГА СВЕТУ

Не так даўно мы ўзялі абавязацельства: заваяваць нашаму заводу ганаровае званне калектыву камуністычнай працы, павялічыць за сямігоддзе ў паўтара раза даўгавечнасць падшыпніка. Гэта надзвычай адказныя абавязацельствы і мы іх выканаем датэрмінова.

Нам, маладым будаўнікам камунізма, хочацца бачыць у літаратуры сапраўднага героя нашага часу, з якога мы ўсе бралі б прыклад, у якога вучыліся б жыць, працаваць, марыць...

Мы чакаем больш высокамастацкіх твораў, у якіх героямі будуць нашы сучаснікі з іх непаўторнымі рысамі характару.

Генадзь БАКУНЧЫК,
фрэзероўшчык змены камуністычнай працы Мінскага падшыпнікавага завода.

ПРАМЕННІ З БУДУЧЫНІ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

чалавеку ёсць творчыя сілы, але каб ён мог іх праявіць і атрымаць ад гэтага асалоду, радасць, шчасце—патрэбен пэўны ўзровень адукацыі, практычных ведаў, палітычнай сталасці, эстэтычных густаў і маральных норм. На хутчэйшае дасягненне гэтага ўзроўню і скіравана шмат усёй дзейнасць Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, якая ў праекце сваёй новай Праграмы ўрачыста абвяшчае: «**Усебаковае і гарманічнае развіццё чалавека асобы. У перыяд пераходу да камунізма ўзрастаюць магчымасці выхавання новага чалавека, які гарманічна спалучае ў сабе духоўнае багацце, маральную чыстату і фізічную дасканаласць**».

Выхаванню новага чалавека—будаўніка камунізма, і прысвечан той усенародны, найвялікшы рух сучаснасці, які ахапіў вось ужо трэці год усю нашу краіну, рух, што разгортваецца пад дэвізам: «Вучыцца працаваць і жыць па-камуністычнаму».

Мне прыгадаліся тыя дні, калі вестка аб пачыне маскоўскіх чыгуначнікаў, якія разгарнулі спаборніцтва за званне ўдарнікаў і калектываў камуністычнай працы, быстракрылай ластаўкай прыляцела ў нашу беларускую сталіцу. Памятаю, як камсамольска-маладзёжная брыгада ў інструментальным цэху Мінскага падшыпнікавага завода прымервалася пачаць жыццё па-новаму. Колькі было няясных, нявызнаных, нават таямнічага ў гэтым пачыне. Як, часам, станавіўся ў тупік кіраўнік брыгады малады інжынер Віктар Касяк перад смелымі пытаннямі сваіх таварышаў: а ці здужаем, ці не зарана пачынаем мы ўмешвацца ў асабістае жыццё кожнага?

Прайшло якіх паўгода—і я зноў сустрэўся з людзьмі гэтай брыгады. Іх бадзёры, жыццярадасны настрой, [illegible] Нормы выпрацоўкі перавыконваліся [illegible] Віктар Касяк. [illegible] І пачынаецца зноў упартае змаганне за кожнага, за высокія нормы паводзін не толькі на працы, але і ў быце.

А між тым час ішоў, спаборніцтва за званне калектываў камуністычнай працы шырылася. [illegible] Віктар Касяк. [illegible] якія хацелі засведчыць на кінастужцы новы рух, але цікавіліся не самім працэсам змагання, а толькі яго вопытам. У брыгадзе ж гаварылі адно: працаваць па-новаму мы навучыліся, а вось жыць па-камуністычнаму — яшчэ не. Змаганне працягвалася — змаганне за высокую рабочую этыку, за камунізм.

І вось калі цяпер учытваешся ў радкі праекта Праграмы КПСС аб тым, што партыя «ставіць і вырашае задачы камуністычнага будаўніцтва ў меру падрыхтоўкі і выспявання матэрыяльных і духоўных прадпасылак, кіруючыся тым, што нельга пераскокваць праз неабходныя ступені развіцця», адчуваеш глыбокую справядлівасць таго, можа тады яшчэ больш інтуітыўнага, чым свядомага супраціўлення, якое аказаў невялічкі калектыў слесару паспешлівай пагоні за славай, што можа неўзабаве ператварыцца ў «надзіманую славу».

Прайшло якіх два з палавінай гады, як пачаўся ўсенародны рух за званне калектываў камуністычнай працы, а мы побач з узорнымі, паказальнымі ва ўсіх адносінах калектывамі, што працуюць і жывуць па-новаму, маем шмат і скараспелых, якія схавалі за гучнай шыльдай неарганізаванасць, бескультур'е, перажыткі індывідуалізму. Часам зойдзеш у калгасе на ферму. Павесілі на відным месцы плакат: «Тут працуе ферма камуністычнай працы» і супакоіліся, гледзячы на тое, як дзяўчаты саматугам носяць ваду і кармы жывёле, рук не чуюць пасля кожнага даення. Прыгледзішся, пагаворыш з людзьмі і прыйдзеш да аднаго вываду — спаборніцтва за камуністычныя ідэалы тут павінна было б толькі разгарацца, каб дамагчыся перш-наперш высокай механізацыі працы, якая аблегчыла б працу даярак, што прывязаны да фермы ад цямна да цямна, дало б больш вольнага часу, каб зрабіць штодзённай і неадкладнай іх патрэбай паход за новую этыку чалавечых адносін.

Пры камунізме праца і мысленне не будуць нейкім цяжарам для чалавека. Праца стане сапраўднай творчасцю, крыніцай радасці. І да гэтага імкнуцца людзі ўжо сёння, выпрацоўваючы з дапамогай гэтага высокую камуністычную свядомасць, любоў да працы, адданасць грамадскім інтарэсам. Рух ударнікаў камуністычнай працы—рух, які вядзе ў будучыню. І ён паспяхова там, дзе ўмеюць спалучыць [illegible] рэзкае павышэнне прадукцыйнасці працы, каб хутчэй стварыць матэрыяльна-тэхнічную базу камунізма, з настойлівым выхаваннем у працы новага чалавека.

ШТОДЗЁННЫМІ, часам мала прыкметнымі на першы погляд справамі кладзе наш сучаснік цагліну за цаглінай у светлы гмах камунізма. Будучыня [illegible] светлае заўтра, савецкі чалавек ужо сёння выпрацоўвае ў сабе маральны кодэкс будаўніка камунізма, бо ён хоча прыйсці да яго ўнутрана падрыхтаваным, змабілізаваным усёй душой, усімі помысламі сваімі.

Завітайце ў тым жа Жодзіна на Беларускі аўтамабільны завод. Другі ад уваходу пралёт—механічны цэх. Спыніцеся на якіх хвілінку каля стэнда, дзе збіраюцца каробкі скарасцей магутных самазвалаў. Тут працуе брыгада слясараў, якой кіруе Віктар Скараход. Маладыя камуністы здолелі так згуртаваць калектыў, [illegible] што брыгадзе адной з першых на заводзе прысвоілі пачэснае званне камуністычнай.

У брыгадзе ўсё грунтуецца на ўзаемным даверы, і працуюць тут, як самі члены брыгады кажуць, як адзін чалавек. [illegible] Вось Міхась Смольскі, закончыўшы зборку чарговай каробкі, [illegible] «Таварышам», — адказвае Міхась. [illegible]

Хіба не ў гэтым знаходзіць сваё канкрэтнае выяўленне прынцып высокай маралі будаўніка камунізма—**калектывізм і таварыская ўзаемадапамога: кожны за ўсіх, усе за аднаго.**

Брыгада не толькі збірае каробкі, але і выпрабоўвае іх на стэндзе, які ўстаноўлены тут жа, на ўчастку. [illegible] Так робяць слесары з брыгады Віктара Скарахода.

Спачатку іх устрывожыла тое, што завод атрымлівае шмат рэкламацый на недасканалую работу каробкі скарасцей. Даручылі Віктару дакапацца да прычыны. Успомніў хлопец тое, што вучыў некалі ў рамесным вучылішчы, перачытаў шмат кніжак пра зубчатае счапленне, надакучаў канструктарам і тэхнолагам, а свайго дамогся. Прапанаваў рабіць новае закругленне зуба ў шасцярні. Рэкламацыі спыніліся.

Потым з'явілася ў брыгадзе думка, якая павінна належаць канструктарам: зрабіць лягчэйшым і прасцейшым кіраванне каробкай скарасцей, скараціць выдаткі металу. Зноў пошукі—і вось нараджаецца ўдасканаленне: бяздыстанцыйнае кіраванне. Затрачана шмат энергіі, пазаўрочнага часу, але ж якая выгада для завода, зручнасць для тых, хто будзе працаваць на самазвале!..

Хіба не ў гэтым канкрэтнае выяўленне яшчэ аднаго маральнага прынцыпу чалавека будучыні — **добрасумленная праца на карысць грамадства.**

ЕСЦЬ ЛЮДЗІ, якія сумленна выконваюць і перавыконваюць вытворчыя заданні, абмяжоўваючы гэтым сваю дзейнасць на тым ці іншым участку. Фармальна да такога чалавека і не прычэпішся. Але ж для таго, хто думае жыць пры камунізме,—мала аднаго выканання нормы. Абавязкам павінна стаць—рабіць кожную справу з душой, з агеньком, з трывогай аб лёсе грамадства.

Можна весці ўборку камбайнам, не зважаючы на тое, што пасля яе поле застаецца ўсеяным каласамі. Камбайнер Іван Казакевіч з калгаса «Бальшавік» на Аршаншчыне робіць інакш. Ён не лянуецца злезці лішні раз з мастка, каб устанавіць матавіла вышэй ці ніжэй (гледзячы якой вышыні збожжа). На палеглых участках ён выбера такі вугал для заходу, што выжне ўсё да апошняга каліва. Вось гэта і ёсць высокая працоўная свядомасць.

І хіба не ў гэтым выяўляецца маральны прынцып будаўніка камунізма: **клопаты кожнага аб захаванні і памнажэнні грамадскага здабытку.**

Калі быў апублікаваны праект Праграмы, многія студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта адпачывалі ў аздараўленча-спартыўным лагеры на Нарачы. Да іх звярнуўся рэктар Антон Нічыпаравіч Сеўчанка з простым словам: «Будаўнікі абавязаліся завяршыць галоўны вучэбны корпус да пачатку навучальнага года. Частка аўдыторый і лабараторый ужо гатова пад здачу. Каб іх абсталяваць мэбляй і прыладамі, патрэбна ваша дапамога, таварышы студэнты. Вы адпачылі, набраліся сіл, і, думаю, папрацуеце частку канікулаў на будоўлі свайго універсітэта».

Адказ быў дружны, камсамольскі: «Папрацуем!». І варта было аднаму заікнуцца, што ён яшчэ не адпачыў, як хлопец сустрэў суровае асуджэнне сяброў. Зайдзіце ў новы корпус універсітэта на плошчы імя Леніна—і вы пераканаецеся, што студэнцкае, камсамольскае слова—цвёрдае.

Хіба не ў гэтым выяўленне яшчэ аднаго маральнага прынцыпу будаўніка камунізма: **высокае ўсведамленне грамадскага абавязку, нецярпімасць да парушэнняў грамадскіх інтарэсаў.**

Моладзь у нашай краіне выхоўваецца як **стваральная, творчая** сіла. І як далёка да нашых юнакоў і дзяўчат тым парасткам буржуазнага ладу, якія выхаваны на індывідуалістычным, эгаістычным стаўленні адзін да другога. Нават самі буржуазныя публіцысты прызнаюцца, што для большай часткі амерыканскай моладзі не ўласціва пачуццё патрыятызму, ім варожа жаданне ахвяраваць уласнай выгадай для грамадства ў цэлым, у іх адсутнічае вера ў грамадскія ідэалы.

Малады будаўнік камунізма ў нашай краіне поўны веры ў тое, што здзейсніцца вялікая праграма народнага шчасця, выкладзеная ў праекце.

Ад гэтага часу ён будзе кіравацца ў сваім жыцці тымі дванаццаццю, маральнымі прынцыпамі, якія сфармуляваны ў праекце Праграмы як асноўны закон паводзін і дзейнасці савецкага чалавека. Увесь наш народ шчырым сэрцам успрымае ўрачыста абвешчаны ў Праграме заклік: **цяперашняе пакаленне савецкіх людзей будзе жыць пры камунізме!**

І ў імя паспяховага здзяйснення гэтага заклiку кожны савецкі грамадзянін таксама ўрачыста клянецца: буду чыніць, буду рабіць, буду тварыць, буду здзяйсняць, каб хутчэй наблізіць светлую **Будучыню** чалавецтва.

ЦІШЫНЯ

Напаткала рыбацкае шчасце!..
Пяць хвілін — каб агонь раскласці.

На раку, на палі, на імшары
чысты поўнік свеціць няроўна.

Цішыню над сінім абшарам
рассцілае вечар чароўны...

Фота С. КАЛЕСНІК.

СЛАЎНЫ БУБНЫ ЗА ГАРАМІ...

Ва універсітэтах культуры пасля лекцыі аб шляхах развіцця беларускага кіно лектарам нярэдка даводзіцца чуць адны і тыя ж пытанні: чаму на студыі «Беларусьфільм» так мала здымаецца беларускіх артыстаў? Чаму кінаработнікі рэспублікі арыентуюцца галоўным чынам на выканаўцаў, якія ўжо зарэкамендавалі сябе на іншых студыях?

Каб паказаць, што майстры сцэны Беларусі ўсё ж для работы ў кіно прыцягваюцца, лектар звычайна называе прозвішчы Г. Глебава, Л. Рахленкі, Я. Карнавухава, Т. Трушынай і некаторых іншых, а таксама фільмы, якія ствараліся на аснове спектакляў Тэатра імя Янкі Купалы. Але гэтыя прыклады мала каго пераконваюць.

Звычка абыходзіць акцёраў сваёй рэспублікі жыве на студыі не год, не два. Да такога становішча прывыклі, яно лічыцца нармальным, нягледзячы на тое, што ў апошні час выпуск кінакарцін павялічваецца і пытанне выкарыстання ў кіно акцёраў рэспублікі набывае асаблівае значэнне.

Творчае аблічча студыі вызначаюць не толькі кінадраматургі, рэжысёры і аператары, але і акцёры. Аднак запрашаюцца беларускія акцёры ў кіно, як правіла, толькі тады, калі яны пакажуць свае творчыя магчымасці ў іншых кінастудыях. Напрыклад, артыст Тэатра імя Якуба Коласа Ф. Шмакаў пачаў здымацца на «Беларусьфільме» тады, калі прайшоў «выпрабаванне» на «Ленфільме».

З акцёрам, які яшчэ не здымаўся ў кіно, трэба шмат працаваць. І да таго ж ёсць рызыка: а ці выйдзе што? Вось у гэтым і ўся справа. Без пошукаў і рызыкі спакайней жыць.

Можа таму ў карцінах беларускай студыі няма значных акцёрскіх адкрыццяў. Наўрад ці можна назваць вядомага акцёра, які атрымаў бы «пуцёўку ў жыццё» з «Беларусьфільма» ў апошнія гады. А некалі ж такія прыклады былі. Папулярныя кінаакцёры І. Пераверзеў і Л. Смірнова пачалі свой творчы шлях у беларускім кіно. Стваральнік класічнага вобраза Чапаева артыст Б. Бабачкін па сутнасці быў адкрыты для кіно Ул. Корш-Саблiным у фільме «Першы ўзвод». Першае выступленне ў карціне «Двойчы народжаны» выдатнага майстра беларускай сцэны Ул. Крыловіча і да гэтага часу застаецца адным з лепшых акцёрскіх здабыткаў кінамастацтва рэспублікі.

Сцвярджаць, што акцёры тэатраў Беларусі зусім не прыцягваюцца да работы ў кіно, было б няправільна. Бадай, у кожнай карціне можна знайсці двух — трох мясцовых акцёраў. Але выконваюць яны, як правіла, ролі другарадныя, эпізадычныя, у большасці выпадкаў нецікавыя. Крыўдна было бачыць такога артыста, як П. Малчанаў, у трафарэтнай ролі дурнаватага шпіка ў фільме «Першыя выпрабаванні».

Апраўдваючы свой нігілістычны падыход да акцёрскіх кадраў рэспублікі, рэжысёры студыі часта скардзяцца на арганізацыйныя перашкоды: маўляў, цяжка дабіцца ад кіраўніцтва тэатраў дазволу на ўдзел акцёра ў кіназдымках. У гэтым ёсць доля праўды. Ва ўзаемаадносінах тэатраў і кінастудыі сапраўды яшчэ многа нявырашанага. Аднак наўрад ці можа гэта служыць сур'ёзным апраўданнем. З такімі ж, а іншы раз і больш складанымі цяжкасцямі сустракаецца Мінская студыя, запрашаючы маскоўскіх і ленінградскіх акцёраў. Часам здымачная група вымушана прастойваць тыдні, чакаючы прыезду з Масквы акцёра, занятага ў тэатры ці на іншых кінастудыях. А колькі шкоды будучаму фільму прыносіць паспешлівасць, выкліканая тым, што акцёр прыязджае на вельмі абмежаваны час.

Нямала бывае выпадкаў, калі група, якая працуе над новым кінафільмам, ставіць пад пагрозу вытворчы план студыі толькі таму, што многія акцёры не могуць своечасова прыехаць на здымкі. Група, якая занята цяпер пастаноўкай фільма «Дзень, калі спаўняецца трыццаць год», апынулася ў цяжкім становішчы таму, што выканаўца галоўнай ролі фільма актрыса Р. Ніфантава была занята ў тэатры. Каб не траціць часу, не прастойваць, група вымушана была выехаць у Маскву і рабіць здымкі там. Вось ужо сапраўды: не Магамет ідзе да гары, а гара да Магамета. Мы ўжо не гаворым пра тое, колькі каштуюць дзяржаве гэтыя дарагія ваяжы. Якая ўжо тут творчасць!

Бясспрэчна, Р. Ніфантава таленавітая артыстка. Але лічыць, што так, як яна, сыграць цэнтральную ролю ў фільме ніхто не здолее, па меншай меры наіўна. Гэты выпадак — рэцыдыў старой хваробы «Беларусьфільма»: арыентацыі на вядомых майстроў. Дыягназ гэтай зацягненай хваробы пастаўлены даўно, — мы не першыя гаворым пра яе — а вось істотных зрухаў тут пакуль што не адчуваецца. Па-ранейшаму перад пастаноўкай новай карціны асістэнты рэжысёраў накіроўваюцца шукаць талентаў далёка ад Мінска. Быццам бы рэспубліка на іх збяднела. Ёсць яшчэ дзівакі, якія ідуць ад хлеба хлеб шукаць.

У штат «Беларусьфільма» прыняты рад акцёраў (праўда, здымаюцца яны пакуль што яшчэ мала), якія павінны скласці касцяк кінаакцёрскіх сіл. Але гэты калектыў, нават калі ён будзе хутка расці, зразумела, не здолее цалкам забяспечыць патрэбы беларускай кінематаграфіі. І тут на дапамогу можа прыйсці вялікі рэзерв тэатральных акцёраў.

Ніхто не патрабуе закрыць шлях у беларускае кіно акцёрам, не звязаным непасрэдна з тэатрамі і кінематографам рэспублікі. Такое патрабаванне было б недарэчным. Выпадкі запрашэння выканаўцаў роляў для фільмаў студыі з-за межаў рэспублікі могуць быць, калі яны дыктуюцца прынцыповымі меркаваннямі, а не творчай інертнасцю, пошукамі лёгкіх шляхоў.

Пытанне акцёрскіх кадраў — важнае для далейшага лёсу беларускага кіно. Яго трэба вырашаць.

А. КРАСІНСКІ.

ВЫСТАЎКА Ў ГРОДНА

У Гродзенскім Палацы культуры тэкстыльшчыкаў адкрыта выстаўка твораў мастакоў Беларусі. На ёй прадстаўлены жывапіс і графіка з багатай і разнастайнай тэматыкай, якая ахоплівае ў асноўным сучаснасць. Выстаўка мае яшчэ адну асаблівасць: апроч закончаных карцін, на ёй шмат эскізаў, эцюдаў, малюнкаў, чарнавых замалёвак з натуры, якія паказваюць абрысы беларускіх новабудоўляў сямігодкі — Полацкага нафтабуда, Салігорскага калійнага камбіната, Бярозаўскай ДРЭС і інш. Тут жа, поруч з імі — пейзажы новага Мінска, Гомеля, Палесся, масты, зялёныя скверы, паркі...

Выстаўка цікавая па зместу і па разнастайнасці мастацкіх форм, індывідуальнай манеры выканання. Палітра многіх твораў светлая, яркая, багатая па колеру.

У раздзеле, які ахоплівае ваенную тэматыку, вылучаецца вялікая серыя малюнкаў з жыцця воінаў Савецкай Арміі, створаная беларускім мастаком-баталістам Ул. Сакаловым. На працягу некалькіх месяцаў ён быў у творчай камандзіроўцы на ваенных караблях Балтыкі, у порце, пагранзаставах, у сапёраў, лётчыкаў і ў Брэсцкай крэпасці, доўга жыў сярод воінаў, маракоў, усхвалявана замалёўваў усё цікавае, штодзённае, простае... Яго малюнкі апавядаюць пра бязмежную адданасць, верную службу і вучобу савецкіх воінаў. Мастак здолеў убачыць адметныя рысы ваеннага побыту. Іх можна заўважыць у манументальных па кампазіцыі «Камендорах», лаканічных і ясных па сюжэту карцінах «Сапёр памыляецца раз», «Небяспечны груз», «Сапёры размініруюць варожыя снарады», «Уперад гледзячы», «Падводная лодка», «На танкадроме», «На аэрадроме», «Па следу», «Тарпедалоў на прычале», «Воіны-будаўнікі» і іншыя.

Ёсць у Сакалова жанрава-бытавыя, пейзажныя і партрэтныя замалёўкі з натуры. Паспяхова ён прабуе свае сілы і ў аўталітаграфіі («Абаронцы Брэсцкага вакзала» і «Пагранічнікі Брэста прынялі першы ўдар ворага»).

Работы мастакоў Гродна дапаўняюць і ажыўляюць экспазіцыю выстаўкі, надаюць ёй мясцовы каларыт.

Акрамя пейзажаў, гродзенскія мастакі экспанавалі шмат іншых твораў, сярод якіх — «Партрэт маці», эскізы «Міцкевіч на возеры Свіцязь» І. Пушкова, «Партрэт партызана», «Партрэт дзяўчынкі» Д. Парахні і іншыя.

Гродзенскі філіял Саюза мастакоў БССР — дружны і творча згуртаваны калектыў. Але здзіўляе, што ў горадзе, дзе многа самадзейных мастакоў і ёсць добры абласны Дом народнай творчасці, — няма ніводнай студыі выяўленчага мастацтва (акрамя дзіцячай у Палацы культуры тэкстыльшчыкаў). Няма іх у прафсаюзных клубах, палацах і Доме культуры. Гродзенскі філіял Саюза мастакоў павінен актыўна дапамагаць развіццю народных талентаў вобласці.

М. ТАРАСІКАЎ,
мастак.

600 ПІСЕМ У ДЗЕНЬ

Карэспандэнцыя аддзела «Кніга — поштай» Цэнтральнага кніжнага магазіна Мінска складае каля 600 пісем у дзень. Яны прыходзяць з розных куткоў нашай Радзімы. Вось адрасы: Хабараўск, Фрунзе, Талін, Кішынёў, Тбілісі...

Аўтары пісем звяртаюцца ў аддзел з просьбай дапамагчы набыць тую ці іншую кнігу пісьменніка, даведнік па тэхніцы або сельскай гаспадарцы. Вось, напрыклад, жыхар Сосецкага раёна Бранскай вобласці С. Драздоўскі просіць даслаць кнігу М. Хведаровіча «Памятныя сустрэчы». Жыхар Какчатаўскай вобласці Васіль Шэшка даслаў вялікі спіс кніг, якія яму патрэбны. Сярод іх — «Выбранае» А. Александровіча, «Паверка» В. Віткі, «Палеская рапсодыя» Ул. Дубоўкі, выбраныя творы П. Глебкі, Я. Журбы, Ул. Хадыкі. З Харкава прыйшоў ліст ад грамадзяніна Н. Раманава. Ён дзякуе за дасланую літаратуру.

З многімі аўтарамі пісем падтрымліваецца шматгадовая сувязь. Ім дасылаюцца новыя творы беларускіх пісьменнікаў, палітычная і тэхнічная літаратура.

Прыходзяць пісьмы ў аддзел «Кніга — поштай» ад устаноў і арганізацый. Воіны Н-скай вайсковай часці просяць прысланы творы беларускіх пісьменнікаў. Міністэрства лясной гаспадаркі Літоўскай ССР запрасіла даведнік па лесу, які быў выдадзены Белдзяржвыдавецтвам. Такіх пісем аддзел атрымлівае шмат, і ў большасці гэтыя заяўкі выконваюцца. За апошні час асабліва павялічыўся попыт на творы Я. Купалы, Я. Коласа, К. Крапівы, К. Чорнага.

Новыя кіначасопісы

Мінская студыя навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў выпусціла на экраны рэспублікі кіначасопіс «Спартыўны агляд» № 2. Першы сюжэт — «Сустрэчы сяброў» — расказвае аб спаборніцтвах польскіх і беларускіх спартсменаў, якія праходзілі нядаўна ў Мінску.

Абласной спартакіядзе па тэхнічных відах спорту ў Магілёве прысвечан кінасюжэт «Траса адважных».

З цікавасцю будуць прагледжаны кінакадры, знятыя ў Магілёўскай дзіцячай спартыўнай школе. Юным магілёўчанам тут створаны добрыя ўмовы для плённых заняткаў па фізічнай культуры і спорту. Пад наглядам вопытных трэнераў-педагогаў хлопчыкі і дзяўчынкі робяць першыя крокі ў вялікі спорт, рыхтуюцца стаць спрытнымі, смелымі, дужымі.

Аб прыгожым і захапляючым відзе спорту — лыжах на вадзе расказвае заключны сюжэт кіначасопіса — «На блакітнай гладзі».

Многа цікавага аб жыцці і працы беларускіх піянераў і школьнікаў гледачы знойдуць у кіначасопісе «Піянер Беларусі» № 3, які таксама выпусціла на экраны рэспублікі Мінская студыя навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў.

ПІСЬМЕННІК У ЗЕМЛЯКОЎ

Нядаўна маскоўскі пісьменнік Аляксандр Цвярской пабываў у гасцях у сваіх землякоў у Віцебску. Ён сустрэўся з чытачамі на заводах імя Кірава, імя Камінтэрна, у домабудаўнічым камбінаце, на швейных фабрыках № 1 і «КІМ», у Інстытуце ўдасканалення настаўнікаў, у абласной бібліятэцы.

А. Цвярской расказаў пра сваю работу над кнігай «Песня над Басфорам», пра падрыхтоўку пісьменнікаў Масквы да XXII з'езда КПСС, падзяліўся з прысутнымі творчымі планамі.

А. АТАМАНЮК.

АГЛЯД АМАТАРСКІХ КІНАФІЛЬМАЎ

З 10 кастрычніка 1961 года Міністэрства культуры БССР, Беларускі рэспубліканскі Савет прафсаюзаў і аргбюро Саюза работнікаў кінематаграфіі БССР праводзяць у Мінску другі рэспубліканскі агляд аматарскіх кінафільмаў.

Агляд мае на мэце палепшыць работу самадзейных кінастудый і асобных кінааматараў; дапамагчы ім стварыць фільмы, у якіх паказваліся б поспехі народа ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве, падрыхтоўка да XXII з'езда КПСС.

Лепшыя фільмы будуць рэкамендаваны для паказу на другім Усесаюзным фестывалі аматарскіх фільмаў.

На рэспубліканскі агляд могуць быць прадстаўлены фільмы ўсіх жанраў: хранікальна-дакументальныя, кіначасопісы, кінанарысы, якія адлюстроўваюць жыццё і барацьбу савецкіх людзей за выкананне сямігадовага плана і дастойную сустрэчу XXII з'езда КПСС, папулярызуюць перадавыя метады працы, рацыяналізацыю і вынаходніцтва.

У аглядзе прымуць удзел навукова-папулярныя фільмы, якія адлюстроўваюць новае ў навуцы, сувязь навукі з вытворчасцю, работу навуковых экспедыцый; фільмы вучэбна-метадычныя і іншыя.

Аматарскія студыі могуць прадставіць на агляд і відавыя, турысцкія, спартыўныя, мультыплікацыйныя і лялькавыя фільмы і фільмы для дзяцей.

У час падрыхтоўкі да агляду на кінастудыі «Беларусьфільм» і Мінскай студыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў арганізуюцца кансультацыі і дапамога прафесіянальных работнікаў кіно па творчых і тэхнічных пытаннях.

У час рэспубліканскага агляду будуць наладжвацца грамадскія прагляды аматарскіх фільмаў у фабрычна-заводскіх клубах, дамах культуры і на плошчах горада.

Лепшым самадзейным студыям, якія праявілі сябе на рэспубліканскім аглядзе, будуць уручаны дыпломы і грашовыя прэміі, а лепшым кінааматарам — ганаровыя граматы Міністэрства культуры БССР і Белсоўпрофа, а таксама грашовыя прэміі.

У ГУШЧЫНЮ ЖЫЦЦЯ

З Мінска стартавала невялікая калона веласіпедыстаў. Мэта падарожнікаў — студэнтаў Беларускага дзяржаўнага тэатрально-мастацкага інстытута, якія робяць адзінаццаты традыцыйны велапрабег па роднай рэспубліцы, — знаёмства з жыццём, з яго шматграннымі праявамі.

Канцэрты, складзеныя з вучэбных урыўкаў і спецыяльна падрыхтаваных нумароў, дапамога клубным мастакам, сельскай самадзейнасці — вось тыя сляды, якія яны пакінуць на маршруце.

Да старшакурснікаў далучылася Ніна Піскарова, якая закончыла толькі першы курс, але добра іграе на акардэоне. Пад яе акампанемент будуць спяваць і танцаваць будучыя артысты.

Так і склалася іх канцэртная праграма: у ёй сцэны з п'есы Э. Самуйлёнка «Пагібель воўка», з «Узнятай цаліны», са «Збянтэжанага Саўкі», творы Я. Коласа, М. Горкага, П. Броўкі, Ул. Карбана, «Песня аб Нёмане», «Лявоніха», «Крыжачок».

Студэнты-мастакі Валерый Есіпаў і Валянцін Канбер зробяць цікавыя замалёўкі.

Узначальвае калону ініцыятар гэтых прабегаў старшы выкладчык фізічнага выхавання А. Першыц. Едуць студэнты, не вельмі спяшаючыся, каб паспець пазнаёміцца з новымі месцамі, новымі людзьмі, паказаць ім сваё мастацтва.

Праз Заслаўе, Ракаў, Налібоцкую пушчу, праз Навагрудак да ўслаўленага Адамам Міцкевічам возера Свіцязь, пасля — на Нясвіж, Клецк, Старобін, Слуцк, Узду, Дзяржынск і зноў на Мінск пралягала траса велапрабегу. У Любчы, у Гарадзеі, у вёсцы Лань, у Чырвонай Слабадзе, для будаўнікоў і шахцёраў Салігорскага калійнага камбіната ад шчырага сэрца далі падарожнікі свае канцэрты.

І. ЛАКШТАНАЎ.

ПРЫЕМНАЯ СУСТРЭЧА

Гэтым летам горад Іванава наведаў калектыў Рускага драматычнага тэатра імя М. Горкага. Гастролі беларускіх артыстаў прайшлі з вялікім поспехам. Развітваючыся з удзячнымі гледачамі, артысты запрасілі ў Беларусь на гастролі калектыў Іванаўскага Вялікага рускага драматычнага тэатра.

Гаспадары сцэны прынялі запрашэнне, і вось днямі ў Віцебску спектаклем «Акіян» А. Штэйна пачаліся гастролі іванаўскіх артыстаў. У гутарцы з нашым карэспандэнтам галоўны рэжысёр тэатра С. Рэйнгольд паведаміў:

— Дзесяць год назад мы сустракаліся з гледачамі Віцебска. Тады нашы гастролі прайшлі паспяхова і надоўга засталіся ў памяці. Вельмі цёпла нас сустрэлі віцябляне і на гэты раз. За час гастролей калектыў тэатра пакажа спектаклі — «Іркуцкая гісторыя» А. Арбузава, «Другое каханне» А. Крона, «Вясеннія пакуты» Л. Шараградскага, «Дрэвы паміраюць стоячы» А. Касоны. Апошні спектакль мы паказалі гледачам Оршы. Свае пастаноўкі плануем паказаць амаль ва ўсіх раённых цэнтрах вобласці. Будаўнікі Полацкага нафтагіганта ўбачаць спектакль «Іркуцкая гісторыя». У гастрольных спектаклях прымаюць удзел заслужаныя артысты РСФСР Н. Яўгеньева, А. Агафонаў, В. Жудро, маладыя артысты Л. Раскатаў, Э. Шувалава, А. Арачкін і іншыя.

ПАДАРУНКІ ТУЛЯКОЎ БЕЛАРУСКІМ АРТЫСТАМ

З гастрольнай паездкі вярнуўся Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета. Апошнім пунктам яго знаходжання на гастролях была Тула.

Тулякі паглядзелі 31 спектакль беларускага тэатра. У яго пастаноўках ішлі «Дэман», «Лебядзінае возера», «Травіята», «Рыгалета» і рад іншых опер і балетаў. Асобныя паказы адбыліся ў гарадах Алексін, Шчокіна, Сталінагорск. Акрамя таго, артысты далі 19 канцэртаў на буйных прадпрыемствах, у палацах культуры і клубах, у гарадскіх парках.

Жыхары абласнога цэнтра цёпла праводзілі беларускі тэатр. На развітальным вечары яны паднеслі прывітальныя адрасы ад гаркома КПСС і гарвыканкома, ружэйнага і станкабудаўнічага заводаў і падарылі традыцыйныя тульскія вырабы—самавар і двухствольную паляўнічую стрэльбу.

У Віцебску на вуліцы імя Чэхава адкрыт новы двухзалавы шырокаэкранны кінатэатр «Мір». Гэта — восьмы кінатэатр у горадзе.

Фота М. Мінковіча.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАШКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОЎ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОЎ, Янка ШАРАХОЎСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.